

JONATHAN SWIFT

GULIVER UTAZÁSA LILLIPUTBAN

FORDÍTOTTA
KARINTHY FRIGYES

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET

A szerző bemutatkozik, és beszél családjáról. Mi indította útnak először? Hajótörést szenved, úszással menekül, Lilliput tartományban biztonságosan partra vetődik. Elfogják, majd az ország belsejébe hurcolják

MÁSODIK FEJEZET

Lilliput császára a főnemesség kíséretében meglátogatja a szerzőt. A császár személye és öltözéke. Tudósokat megbíznak, hogy a szerzőt tanítsák meg a nép nyelvén szólni. Szelíd modorával megkedvelteti magát, zsebeit kikutatják, kardját és pisztolyát elveszik

HARMADIK FEJEZET

A szerző egészen szokatlan módon mulattatja őfelségét és a mindkét nembeli nemességet. A lilliputi udvar szórakozásainak leírása. A szerző bizonyos feltételek mellett visszakapja szabadságát

NEGYEDIK FEJEZET

Mildendo, Lilliput fővárosa a császári palotával. Beszélgetés a szerző és egy államtitkár között az államügyekről. A szerző felajánlja szolgálatait a császárnak háború esetére

ÖTÖDIK FEJEZET

A szerző sajátságos haditervvvel megakadályozza a támadást. Magas címmel és ranggal tüntetik ki. Blefuscu nagykövete békét kér

HATODIK FEJEZET

Lilliput lakói, törvényeik, szokásaik. Hogy tanítják gyermekeiket? Hogyan élt a szerző ebben az országban?

HETEDIK FEJEZET

A szerzőt értesítik, hogy árulással akarják vádolni. Blefuscuba menekül, ott szívesen fogadják

NYOLCADIK FEJEZET

Szerencsés véletlen következtében a szerző módot talál, hogy elhagyja Blefuscut, némely nehézségek után egészségesen visszatér hazájába

ELSŐ FEJEZET

*A szerző bemutatkozik, és beszél családjáról. Mi indította útnak először?
Hajótörést szenved, úszással menekül, Lilliput tartományban biztonságosan partra vetődik.
Elfogják, majd az ország belsejébe hurcolják*

Atyámnak csekély birtoka volt Nottinghamshire-ben és öt fia, én a harmadik közöttük. Tizennégy éves koromban Cambridge-be küldött a kollégiumba, ott három évet töltöttem, szorgalmasan tanultam. Apám vagyonkájából azonban még arra a kis zsebpénzre se futotta, ami fenntartásomhoz kellett, így hát beadtak tanoncnak Mr. James Bateshez, ez kiváló sebész volt Londonban. Négy évig éltem nála. Atyám néha küldött valami kicsike pénzt, ezt arra fordítottam, hogy hajózástant és más matematikai tudományokat tanuljak, csupa olyan dolgot, amire utazó embernek szüksége lehet, mert szentül hittem, hogy előbb vagy utóbb ez lesz a sorsom. Mr. Botest elhagyva, visszautaztam atyámhoz, ahol John nagybátyám s még néhány rokonom hozzájárulásával negyven fontot kaptam, azonkívül azt is megígérték, hogy évente további harminc fontot juttatnak nekem, ami elég lesz, hogy Leydenben éldegéljek. Két évig és két hónapig tanultam ott az orvosi fakultáson, tudván, hogy hosszú utakon mindig szükség van orvosra.

Kevéssel azután, hogy Leydenből visszatértem, jó mesterem, Mr. Bates ajánlatára felvettek seborvosnak a *Fecske* nevű hajó fedélzetére, Pannel Abraham parancsnok mellé.

Három és fél évet időztem e hajón, egy-két utat tettem a Levantére, egyebüvé. Visszatérve elhatároztam, hogy megtelepszem Londonban, amire jó mesterem, Mr. Bates is biztatott, és több betegnek ajánlott. A régi Zsidó utcában kivettem egy kis lakást, majd hogy a legényéletemet meguntam, elvettem Mary Burton kisasszonyt, Mr. Edmund Burton harisnyakereskedő második leányát, aki a Newgate utcában lakott. Négyszáz font hozományt kaptam.

Sajnos, két évvel ezután meghalt jó mesterem, Bates, s nekem kevés barátom lévén, jövedelemem kezdett megcsappanni, lelkiismeretem pedig nem engedte meg, hogy társaim módjára gyanús mellékkeresettel kísértsem növelni. Éppen azért, miután feleségemmel és néhány ismerősömmel alaposan megbeszéltük a dolgot, elhatároztam, hogy újból tengerre szállok. Egymás után két hajón voltam seborvos, és több utat tettem hat év leforgása alatt. Voltam Elő-Indiában és Hátsó-Indiában, némileg felnőveltem vagyonkámat. Szabad óráimban a legjobb szerzőket olvastam, régieket, újakat vegyest. Könyvekkel mindig el voltam látva szép számban. Ha valahol partra szálltunk, a nép erkölceit és szokásait tanulmányoztam, és megtanultam nyelvüket. Ez utóbbihoz, kitűnő emlékezőtehetségem lévén, különös kedvet éreztem.

Utolsó utam nem sült el szerencsésen, megcsömörlöttem a tengertől, s elhatároztam, hogy most már otthon maradok, nőm és családom körében. A régi Zsidó-negyedből a Fetter-Lane-ba költözkedtem, innen Wappingbe, reméltem, hogy a tengerészek közt munkához jutok - de számításom nem vált be. Háromévi várakozás után William Prichard kapitány, az *Antilop* gazdája, ki a déli vizekre volt indulóban, előnyös ajánlatot tett nekem, és én elfogadtam. 1699. május negyedikén Bristolból futott ki hajónk. Utunk eleinte igen kellemes volt.

Nem akarom az olvasót kalandjaink részletezésével untatni - annyit jegyzek csak fel, hogy Hátsó-Indiához közel heves szél ragadott el bennünket, és Van Diemen földje felé sodort. A mérésnél kitűnt, hogy a déli szélesség 30° 2'-én vagyunk. Tizenkét emberünk a túlfeszített munkában s elégtelen táplálék következtében meghalt, a legénység többi része is teljesen kimerült. November ötödikén - e vidéken a nyár kezdete ez a dátum - igen borús idő volt. A

matrózok félcsomónyi távolságban sziklát jeleztek, de a szél oly erős volt, hogy már nem tudtuk kikerülni. Egyenesen rámentünk, s hajónk kettéhasadt abban a pillanatban. Hatodmagammal csónakot bocsátottunk a vízre, és megkíséreltük, hogy a sziklát kikerüljük. Számításom szerint mintegy három mérföldet evezhettünk, ekkor végleg kifáradtunk. A hullámokra bíztuk magunkat. Fél óra múlva a heves északi szél felborította a csónakot. Hogy társaimmal mi történt, nem tudom. Azt kell hinnem, hogy egytől egyig elvesztek, azok is, akik a sziklára kerültek, vagy a hajóroncsra maradtak. Úszni kezdtem: ár és hullámverés ragadott magával. Gyakran tapogatóztam lábammal, de nem értem feneket - már éppen elhagyott volt minden erőm, s úgy tűnt, hogy elmerülök, midőn lábam hirtelen szilárd talajt ért; egyidejűleg a vihar is csillapult.

Ez a part azonban, melyre sorsom vezetett, oly lejtős volt, hogy csaknem egy mérföldet tocsogtam a vízben, míg szárazat értem, ami, úgy gondolom, este nyolc óra tájt lehetett. Még egy félmérföldnyi utat gyalogoltam most, de nem láttam semmi lakhelyet, és nem találkoztam senkivel; olyan fáradt és gyenge voltam, hogy talán nem is vettem volna észre. Kimerülten lihegtem, a levegő forró volt, és az a pohár brandy is dolgozni kezdett, amit még a hajón ittam.

Szóval nagy kedvet éreztem, hogy elaludjak. Lefeküdtem a fűbe, mely csodálatosan gyengéd és rövid szárú volt, és elaludtam, azt hiszem soha még ilyen mélyen.

Világos nappal volt mire felébredtem. Fel akartam kelni, de kiderült, hogy képtelen vagyok mozdulni - karomat és lábamat kétoldalt a földhöz erősítették, hosszú és sűrű hajam is le volt kötve. Testemen, vállamtól egészen a sarkamig, számos vékony kötelék húzódott. Csak fölfelé nézhettem; a nap hevesen sütni kezdett, fénye máris tűrhetetlenné vált. Valami zavart zajt hallottam, de fekvő helyzetem miatt nem láthattam egyebet a kék égnél. Kis idő múlva valami élő dolgot éreztem a bal lábamon, mely lassan mozgott előre, és a mellemhez közeledett, csaknem államig ért már, mikor lesütve szemem, amennyire csak bírtam, piciny emberi lényt pillantottam meg, mely alig volt hat hüvelyk magas. Kezében íj és nyíl, hátán tegez. Ugyanazon időben legalább negyven társát éreztem, amint az elsőt követi. Meglepetésem példátlan volt; oly hangosan kezdtem ordítani, hogy mindnyájan ijedten megfutottak, s mint később megtudtam: ez alkalomból néhányan meg is ütötték magukat, amint siettükben kétoldalt leugráltak rólam. De csakhamar visszatértek megint, és az egyik, aki annyira merészkedett, hogy megláthatta arcomat, két kezét bámulva csapta a levegőbe, és éles, de tiszta hangon e szavakat kiáltotta: *Hekinah degul!* Társai többször ismételték e szavakat, melyeknek értelmét akkor még nem fogtam fel.

Helyzetem, amint az olvasó elképzelheti, igen kényelmetlen volt. Végre azonban, hosszas vergődés után szerencsésen elszakítottam a köteléket, és kihúztam a cövekeket, amelyekhez bal karom erősítve volt - mert cövekekhez kötöttek -, majd egy heves rántással, mely jelentékeny fájdalommal járt, meglazítottam a hajamat letartó köteléket, úgyhogy a fejemet kéthüvelyknyire elfordíthattam. De a kis teremtések ismét elfutottak, mielőtt egyet is megfoghattam volna - mire éles, rikoltozó hangon kiáltozni kezdtek -, majd az egyik így kiáltott: *Tolgo phonac!* Ugyanabban a percben legalább száz nyíl hegye érte bal kezemet, mindmegannyi finom varrótű. Egy második vezényszóra testemre és arcomra irányultak az íjak. Ez utóbbit eltakartam bal kezemmel.

Mikor ennek a nyílzápornak vége volt, fájdalommban felnyögtem, s újból megkíséreltem eltépni kötelékeim. Erre újabb sortűz következett, még hevesebb, mint a megelőző. Néhány bátrabb legény dárdáját próbálta oldalamba döfni, szerencsémre bőrzubbony volt rajtam, amin a vékony rudak nem hatolhattak át. Úgy véltem, legjobb, ha szép csendben fekszem. Az volt a tervem, hogy így maradok estig, amikor is, bal kezem szabadon lévén, könnyen letéphetem

kötélékeim. Ami a bennszülötteket illeti, azokkal majd csak elbánok, ha mégakkora hadsereget küldenek is ellenem, ha csak ekkorák, mint azok, akiket láttam.

De sorsom másként rendelte. A kis népség, látván, hogy megnyugodtam, abbahagyta a nyilazást. A növekvő zaj tudatta velem, hogy egyre többen vannak. Jobb fülemtől mintegy négylépésnyire állandó kopogást hallottam egy egész órán át; midőn odafordultam, amennyire a kötelékek és cövekek engedték, másfél láb magas emelvényt pillantottam meg, melynek tetejében négy vagy öt bennszülött fért el, akik létrákon jutottak fel. Az emelvényről egyikük, aki tekintélyes személynek tűnt, hosszú beszédet intézett hozzám, melyből egyetlen szót sem értettem. Meg kell jegyeznem, hogy mielőtt belefogott volna, háromszor így kiáltott: *Langro dehul san!* E szavak értelmét később tudtam meg.

Erre mintegy ötven bennszülött nekem esett, elvágták a kötelékeket, melyek fejem leszögezték, úgyhogy most oldalt fordulhattam, és szemlélhettem azt a személyt, aki beszélt hozzám, szavait taglejtésekkel kísérve. Középkorú férfinak látszott, magasabb volt, mint az a három, aki kíséretét alkotta. Ezek egyike, apród módjára, uszályát tartotta, kevéssel lehetett nagyobb, mint a középső ujjam. A másik kettő, mint kivehettem, kétoldalt foglalt helyet. A beszélő férfi minden tekintetben a gyakorlott szónok eszközeivel élt; hangjából hol fenyegetőzést, hol ígéretést, hol könyörgést, hol szelidséget vehettem ki. Kevés szóval válaszoltam, de a legalázatosabb hangon, bal kezemet és szememet az égre emeltem, mintegy tanúként idézve a napot. Tekintve, hogy emellett halálosan éhes voltam, nem állhattam meg, hogy parancsoló étvágyam közöljem velük (talán a tisztelet rovására), egyik ujjamat ismételen szájamhoz emelve.

A hurgo (ez náluk egy méltóság neve, mint később megtudtam) azonnal megértette mozdulatomban. Leszállt az emelvényről, és parancsot adott, hogy támasszanak létrákat oldalamban. E létrákon mintegy száz bennszülött futott fel rám, szájamig szöktek, és ételekkel megrakott kosarakat hoztak. Mindez a császár akaratára történt, rögtön azután, hogy tudomásul vette érkezésemet. Többféle állat húsát különböztettem meg, de csak látásból, ízéről nem. Voltak itt lapockák, combok, szegycsontok, ürühús formájúak, és jól lehettek elkészítve, de akkora volt minden, mint egy pacsirta szárnya. Két-három koncot ettem egy harapásra, hozzá három cipókenyeret, ezek meg akkorák voltak, mint egy-egy puskagolyó. A kis emberkék mindent megtettek, hogy éhségemet csillapítsák, közben a csodálkozás és bámulat kitöréseit hallottam, annyira meglepte őket étvágyam és terjedelmem.

Ezek után jelekkel tudattam, hogy szomjas vagyok. Most már tudták, hogy valami kis adagról nálam nem lehet szó; de igen értelmes népség volt ez, ügyesen hengergettek egy nagy hordót, kezemre gurították, és bevették a fenekét. Egyetlen hajtásra kiittam, ami nem volt nagy dolog, fél pint lehetett az egész, és íze a gyenge burgundiéhoz hasonlított, de finomabb volt. További hordó következett, melynek tartalmát az első után küldtem, s jeleztem, hogy még szeretnék: de már nem volt több. Miután e csodákat végrehajtottam, örömkialtásokban törtek ki, körbetáncoltak, és többször hallottam, amint a *Hekinah degul* szavakat harsogják. Jelt adtak, hogy dobjam le a hordókat, de előbb hangos kiáltásokkal figyelmeztették az alant állókat, hogy félre az útból. *Borah mevolah!* - ezt kiabálták, majd mikor a hordókat ledobáltam, megint: *Hekinah degul!* Bevallom, csaknem kísértésbe jöttem, hogy negyven vagy ötven kis legényt elkapva, amint mellemen jártak fel és alá, odaverjek a földhöz. De a nyilacskák emléke, továbbá annak megfontolása, hogy ez még nem a legveszedelmesebb fegyverük hihetőleg, meg aztán előbbi ígéretem és alázatos hangom felidézése csakhamar elkergette ezeket a gondolatokat. Különben is, most már úgy kellett tekintenem magam, mint akit a vendégszeretet törvényei kötnek; hisz ez a kis népség igazán nagylelkűen és bőkezűen bánt velem. Magamban mindazonáltal nem keveset csudálkoztam e piciny halandók vakmerőségén, hogy ilyen félelmetlenül és bátran

járkálnak testemen, míg egyik kezem szabadon van, anélkül, hogy megremegnének ilyen csudás lény látására, amilyennek én látszhattam.

Egy idő múlva, mikor látták, hogy már jóllaktam, egy magas rangú személy jelent meg a császári felség kiküldetésében. Öexcellenciája jobb lábam bokáján szállt fel, arcomig jött előre, mintegy tizenkét föből álló testőrségével. Felmutatta nekem a királyi megbízólevelet, s mintegy tíz percig beszélt, harag nélkül, de igen határozottan, gyakran előrebökve kezével, mint megtudtam, a főváros irányába, mely félmérföldnyire volt innen. Megértettem, hogy őfelsége kívánságára oda kell szállítaniuk.

Kevés szóval feleltem, szabadon levő kezemet a másikhoz illesztve (közben vigyáztam, hogy meg ne üssem véletlenül őexcellenciáját vagy a kíséretét), majd fejemre és testemre mutatva jeleztem, hogy szeretném szabadságomat visszakapni - de eredménytelenül.

Úgy látszik, elég jól megértette, mert tagadólag rázta a fejét, és mutatta, hogy el kell szállítaniuk, és hogy fogoly vagyok. Más mozdulatokkal viszont azt adta értésemre, hogy kapok elég enni- és innivalót, és hogy jó bánásmódban lesz részem. Ezek után még egy kísérletet tettem, hogy letépjem kötelékeimet, de rögtön megindult a nyílzápor, arcomon és kezemen apró, kellemetlen szúrások; mire látva, hogy elleneim száma egyre növekszik, jelt adtam, hogy megadom magam.

Erre a hurgo és kísérete visszavonult, de udvarias modorban búcsúztak előbb. Néhány perc múlva üdvözlő üdvözlő tört ki körülöttem, többször hallottam e szavakat: *Peplom selan*. Éreztem, hogy lazítják meg kötelékeimet oly mértékben, hogy jobb oldalamba fordulhattam. Ezután bebalzsamozták arcomat és kezemet valami kenőccsel, aminek igen jó szaga volt. Az a kenőcs néhány perc alatt elmulasztotta a nyilak kellemetlen csípését. Ezek után elálmosodtam és elaludtam. Nyolc órát alhattam, mint ahogy később értésemre adták. Nem csoda, mert az orvosok, a császár kívánságára altatószert keverték a borba.

Úgy látszik, megérkezésem után kevéssel felfedeztek, amint a földön aludtam, futárt menesztettek a császárhoz, aki tanácsot hívott össze, és parancsot adott, hogy kötözzenek meg, lássanak el étellel-itallal, és csináljanak valami szerkezetet, amivel a városba szállíthatnak.

Ez a határozat talán vakmerőnek és veszedelmesnek tűnik, és azt hiszem, hasonló alkalommal Európa kevés fejedelme járna el hasonlóképpen. De ahogy később utánagondoltam, nagyon bölcsnek láttam ezt az intézkedést. Mert tegyük fel, hogy megkíséreltek volna azonnal megölni nyilakkal és dárdákkal - nagyon valószínű, hogy az első fájdalomérzésre felriadtam volna -, a düh valószínűleg elég erőt ad, hogy szétépjem kötelékeimet, és akkor kegyetlenül összetapostam volna a védtelen társaságot.

Ez a nép igen fejlett és jártas a matematikai tudományokban, főleg a mechanikában. Fejedelmük a tudományok barátja és pártfogója. Többféle szerkezetük van, kerekkel és emelővel, amik nagy fák és terhek szállítására szolgálnak. Legnagyobb hadihajóikat, melyek között négy láb hosszúak is vannak, az erdők közelében építik, ahol a nagy szálfák teremnek, ezeket aztán ilyen alkalmatosságon leviszik a tengerpartra, néha háromszáz-négyszáz méternyire. Ötszáz ács és építész azonnal munkába fogott, hogy elkészítse a legnagyobb szállítószervezetet.

Nagy fateret volt ez, háromhüvelyknyire emelve a föld fölé, hosszában hét láb, széltében négy. Az egész huszonkét keréken gördült. Velem párhuzamosan helyezték el. De a legnagyobb nehézség most abban állott, hogyan emelnek rá erre a járműre. Nyolcvan rúddal emeltek, lábnyi magas mindegyik. Erős kötelekből horgokat csináltak, ezeket nyakamra, kezemre, lábamra akasztották. Kilencszáz erős ember húzta aztán e köteleket csigákon - három óra kellett hozzá, hogy ráemeljenek a szekérre, és odakössenek. Mindezt csak elbeszé-

lés után tudtam meg. Közben, míg ezek történtek, én mélyen aludtam az italomba kevert altatószer hatása alatt. Most a császár méneséből ezerötszáz erős ló állt elő, négy és fél hüvelykes állatok; ezek szállítottak be a fővárosba, mely mint említettem, félmérföldnyire volt innen.

Négy órával azután, hogy útra keltünk, különös, mondhatnám nevetséges eset riasztott fel álmomból. Egy percre megállt a szekér, valamit meg kellett igazítani. Ez alkalmat felhasználva, három vagy négy fiatal bennszülött kíváncsiságból felmászott az arcomra, szeretnék volna látni, milyen vagyok, mikor alszom. Ezek egyike gárdatiszt volt, és fegyverének végét egyik orrlíkamba dugta, és úgy csiklandozott, mint holmi szalmaszállal; tüsszentenem kellett, mire visszahúzódtak. Csak három hét múlva tudtam meg, mi volt az oka, hogy felriadtam. A nap többi részében nagy utat tettünk. Éjszakára ötszáz embert helyeztek el kétoldalt, fáklyákkal és nyilakkal, készen arra, hogy lőjenek, mihelyt megmozdulok. Másnap kora hajnalban folytattuk utunkat, délben kétszáz méternyire jutottunk a város falai elé. A császár egész udvarával eléink jött, de a főurak semmiképpen nem engedték meg öfelségének, hogy felmásson testemre, és személyét veszélyeztesse.

A téren, ahol szekerünk megállt, öreg templom meredezett, állítólag a császárság legmagasabb épülete. Néhány évvel előbb kegyetlen gyilkosság szennyezte be. A nép jámborsága úgy tekintette, mint megszenteltelenített hajlékot, azért közhasználatnak adták át, minden díszét és berendezését kiürítették. Úgy döntöttek, hogy ebben az épületben szállásolnak el. Az északra nyíló kapu négy láb magas volt, és csaknem két láb széles, könnyen bemászhattam rajta. A kapu mindkét oldalán keskeny ablak volt, hathüvelyknyire a föld felett, a bal oldalába a király kovácsa horgonyt és tizenegy láncot helyezett el; mindegyik olyan vastag, mint az európai hölgyek óralánca, és a láncokat harminchat lakattal bal lábamhoz erősítették. A templomon túl, az országút szélén, mintegy húszlábnyira, öt láb magas torony emelkedett. Ezt mászta meg a császár, hogy láthasson engem. Én magam nem láttam az udvart, csak beszéltek róla. Kiszámították, hogy mintegy százezernyi tömeg vonult ki a városból megtekintésemre; ezek közül legalább tízezer, őreimmel dacolva, megmászta testemet a létrák fokán. Csakhamar azonban halálbüntetésterhe alatt eltiltották ezt a mulatságot. Mikor kiderült, hogy a láncokat nem tudom eltépni, kötelékeimet elvágták, végre felállhattam, de szomorú és kétségbeesett voltam továbbra is. A nép csodálkozása határtalan volt, amint így járkálni kezdtem. A láncok mintegy két méter hosszúak lévén, annyi mozgást se engedtek, amennyivel félkörben fel és alá járhat az ember, csak éppen arra voltak elegendők, hogy letérdelve bemászhattam a templom kapuján, és egész hosszában végigheveredhettem.

MÁSODIK FEJEZET

*Lilliput császára a főnemesség kíséretében meglátogatja a szerzőt.
A császár személye és öltözéke. Tudósokat megbíznak, hogy a szerzőt
tanítsák meg a nép nyelvén szólni. Szelíd modorával megkedvelteti magát,
zsebeit kikutatják, kardját és pisztolyát elveszik*

Mihelyt talpra állhattam, első dolgom volt körülnézni. Be kell vallanom, soha ilyen kellemes látványban nem volt részem. A vidék nagy kertnek tűnt. Amint egy pillantással áttekinthettem, a négyzet alakú, negyven láb szélességű földek mindmegannyi virágágy. A legmagasabb fa, ahogy kivehettem, hét lábat ért el. Bal kéz felől a torony olyan volt, mint egy színházi díszlet.

A császár leszállt a toronyból, és most lóháton közeledett, amit csaknem drágán fizetett meg. Az állat megriadt a szokatlan látványtól, hogy egy hegy járkálni és mozogni kezd, megtorpant, és hátsó lábaira emelkedett. De a császár, aki nagyszerű lovas, nyergében maradt, míg testőrei odafutottak, megragadták a kantárt, és őfelsége leszállt a nyeregből. Ezután nagy álmélkodással vizsgált meg tetőtől talpig, vigyázva, hogy láncom körzetébe ne lépjen. Parancsot adott szakácsainak és a csaposoknak, gondoskodjanak ételről és italról; kerek targoncákon hoztak mindent közelembe, míg elérhettem. Kezembe vettem a targoncákat, és úgy ürítém ki tartalmukat - húsz ételes volt és tíz italos -, az ételekkel néhány harapásra végeztem, az italokat, melyek agyagedényben illatoztak, összeöntöttem, és egyszerre ittam ki. A császárné és a kis hercegek, mindkét nembeliek, székeken üldögéltek körben, csekély távolságban. Mikor a ló megbokrosodott, egy pillanatra felugrottak, és odafutottak urukhoz. A császár magas, vállas férfi; körömnivel nagyobb egész udvaránál, már ez tiszteletet kell hogy gerjessen a szemlélőben. Vonásai erősek, férfiasak, ívelt orr, duzzadt ajak; arcbőre olajbarna, tartása egyenes. Alakja és testrészei arányosak, mozdulatai előkelőek és méltóságosak. Akkor, mikor én láttam, túl volt már első tavaszán - huszonnyolc évet élt volt; hetet dicsőségteljes uralkodásban. Hogy jobban láthassam, oldalamba feküdtem, úgy, hogy arcom szembekerült az övével - mintegy háromméternyire állt tőlem -, azóta persze sokszor tartottam kezemben őfelségét, és így leírásom megbízható. Ruhája egyszerű és tiszta, az európai és ázsiai divatok sajátos keveréke. Fején könnyű aranysisakot hordott, melyet drágakövek és egy nagy tollforgó díszített. Kardját kezében tartotta, mintegy védekezve az esetre, ha mégis eltépném a láncomat. Csaknem három hüvelyk hosszú kard volt, hüvelye és markolata gyémánttal tűzdelt arany. Hangja éles, metsző - de tiszta és tagolt -, tisztán kivehettem egyes szavait állva is.

A hölgyek és az udvaroncok pompázatos ruhákban tündököltek; az a hely, ahol összegyűltek, oly tarkának és színesnek tűnt, mint holmi női szoknya, arany- és ezüsthímzésekben dús, amit a földön szétteregettek.

A császári felség több ízben megszólított, és én feleltem - de természetesen nem értettük egymást. Papok és törvénytudók is voltak ott, ezek is elővettek, és én mindazon nyelven beszéltem hozzájuk, amin csak gügyögni tudtam - hollandul, latinul, spanyolul, olaszul -, hiába. Két óra múlva az udvar visszavonult.

Engem erős őrség fedezetére bíztak, mert a csöcselék ordítózza és szemtelen kíváncsisággal tolakodott felém; voltak pimaszok köztük, akik nyilakkal lövöldöztek rám, amint házam kapujában ültem; egyik csaknem bal szememet találta. De a parancsnok ezek közül hatot elfogatott, és a legmegfelelőbb büntetésnek találta, ha egyszerűen kezemhez szolgáltatja a hencegőket - a katonák azonnal végre is hajtották a parancsot. Dárdahegyekkel belökdösték a hat legényt a körbe, melynek területén elérhettem őket. Jobb kezemmel összefogdostam mind

a hatot, ötöt betettem a zsebembe, a hatodikat magam elé tartottam, és úgy tettem, mintha elevenen meg akarnám enni. A szegény kis ember borzalmasan üvöltött - még a parancsnok és a tisztek is zavarba jöttek, látván, hogy előszedem zsebkésemet -, de csakhamar megnyugtattam őket. Szelíden néztem szét, késemmel elvágтам a vékony madzagokat, melyekkel megkötözték, gyengéden letettem a földre, és a kis ember elfutott. Így bántam a többi öttel is, egyenként szedtem ki szegénykéket a zsebemből, és észrevettem, hogy a katonák és a nép el voltak ragadtatva irgalmasságom jeleitől.

Ez az eset nagyon előnyös benyomást tett.

Estefelé némi nehézségek árán behúzódtam hajlékomba, és lefeküdtem a földre. Tizennégy napig földön háltam; ez idő folyamán, a császár parancsára, fekvőhelyet készítettek nekem. Hatszáz ágyat hoztak szekéren, százötvenet hosszában helyeztek el, négyesével összekötve - ez volt a derékalj -, ugyanilyen módon paplant, vánkost és lepedőt is kaptam, mindez elég tűrhető fekhely volt olyan ember számára, ki, mint én, nélkülözésekhez edzette magát.

Abban a percben, amint megérkezésem híre a császárságban elterjedt, a gazdagok, kíváncsiak és léhűtők egész hadserege zárandokolt a fővárosba, hogy megtekintsen. Sok falu egészen kiürült, kezdték elhanyagolni a gazdaságot és földművelést, míg aztán a császári felség néhány kemény rendelettel és proklamációval helyre nem állította a rendet. Elrendelte, hogy mindazok, akik már megtekintettek, térjenek azonnal haza, és udvari engedély nélkül ötvenméternyire ne közeledjenek többé házamhoz.

Ez intézkedéssel az udvari titkárok szép mellékkeresetre tettek szert.

Közben őfelsége több tanácsulást hívott egybe, megbeszélni, mitévők legyenek velem. Később egy jó barátom, magas állású udvari hivatalnok elbeszélte nekem, hogy az udvart alaposan zavarba hozta ez a nehéz eset. Félték, hogy kiszabadítom magam, attól is tartottak, hogy élelmezésem túl sokba kerül, és általános inséget idéz elő. Egyszer-kétszer szóba is jött, hogy éhen kellene veszejteni engem, vagy mérgezett nyilakkal megsebesíteni arcom és kezem, ami hamar végezne velem, de aztán meggondolták, hogy ekkora hulla bűze döghalált okozhatna az egész országban.

A tanácskozások folyamán a csapattisztek, akik a tanácssterem ajtajánál álltak, bebocsáttatást kértek, és beszámoltak már említett magatartásomról, ahogy a hat bűnössel bántam. Ez az elbeszélés oly kedvezően hangolta irányomba őfelségét, hogy azonnal császári rendeletet küldött szét, mely szerint mindama falvak, melyek kilencszáz méternyi területben környezik a fővárost, reggelenként hat ökröt, negyven juhot és más élelmiszereket tartoznak szolgáltatni eltartásomhoz, ehhez megfelelő mennyiségű kenyér, bor és egyéb ital jár. Őfelsége e termékeket utalványokkal fizette, melyeket a kincstár terhére íratott - ez a fejedelem ugyanis főleg uradalmainak jövedelméből tartja fenn udvarát -, adót csak nagyon ritkán, rendkívüli esetekben vet ki a népre. Szolgálatételre hatszáz embert osztottak mellém. Ezek megfelelő zsoldot kaptak, és kényelmes sátrat rendezhettek be hajlékom ajtaja mellett. Nemkülönben háromszáz szabót is megbíztak, hogy tisztességes ruhát szabjanak számomra, az ország divatja szerint valót. A császár hat legkitűnőbb tanárát pedig kirendelték, hogy az ország nyelvére oktassanak. Még arra is volt gondjuk, hogy a császár és a főemberek lovai gyakran előttem gyakorlatozzanak, s ezzel hozzászokjanak jelenlétemhez. Mindezeket a rendeleteket pontosan végrehajtották.

Három hét alatt szép előmenetelt tanúsítottam a nyelvtanulásban, őfelsége ez idő alatt gyakran megtisztelt látogatásával, és nagy érdeklődéssel figyelte a tanítást. Nemsokára beszélgetni is kezdtünk valahogy. Az első szavak, amiket megtanultam, abbeli vágyamat fejezték ki, hogy őfelsége adja vissza kegyesen szabadságomat. Ezt naponta, térden állva megismételtem előtte.

Válasza, ahogy kivehettem, annyiból állott, hogy ez idő kérdése, hogy tanácsosaival kell beszélnie erről, és előbb *lomos kelmin pesso desmar lon empos* - vagyis hogy előbb esküt kell tennem az ország törvényeire. Ezt az időt viszont nyugodtan kivárhatom; ők barátságosan bánnak velem, és javamat akarják. S hogy tanácsolja, „nyugodt és türelmes modorommal szerezzem meg az ő és alattvalói megbecsülését”. Ama kívánságát fejezte ki: ne vegyem rossz néven, ha néhány derék tisztjét megbízza, kutassák ki zsebeimet, mert nyilván fegyvereket hordok magamnál, amik, feltéve, hogy arányban állnak csodaszerű természetemmel, veszedelmes jószágok lehetnek. Én feleltem: „Felséged nyugodjék meg, és legyen kívánsága szerint, hajlandó vagyok kifordítani zsebeimet jelenlétében.” Ezt félig szavakban, félig jelekben adtam tudtára. De ő azt felelte: „Az ország törvényei szerint e kutatást két tiszt kell hogy végezze, hogy érzése szerint ez az én beleegyezésem nélkül nem történhetik meg, s hogy becsületeségemben és jószágomban annyira megbízik, miszerint nyugodtan kezeimre bízva két ember életét, és bármit koboznának el tőlem, minden tárgyat visszakapok abban a percben, mikor el óhajtom hagyni országukat, vagy kifizetik azt az összeget, melyet a tárgyak értékéül megállapítok.”

Én tehát tenyeremre emeltem a két tisztet, először zubbonyom zsebébe, aztán a többi zsebbe süllyesztettem őket, csak nadrágom két kis rekeszét meg egy titkos zsebet hagytam ki; ezekben apró, csak nekem szükséges tárgyak voltak, melyek őket nem érdekelhették. Egyik ilyen rekeszben ezüstórám volt, a másikban néhány arany, erszénybe kötve. A két tiszt tintát, tollat és papírt szedett elő; rendes leltárt vettek fel, később megkértek, üljek le velük, hogy őfelségének felolvashassák. Ezt a leltárt később lefordítottam magamnak, úgyhogy a következőkben szóról szóra adhatom:

LELTÁR

A Nagy Emberhegy (így fordítottam a *Quinbus Flestrin* szavakat) jobb kabátzsebében tüzetes kutatás után csak egy darab durva szövetet találtunk, őfelsége állami tanácstermébe elég volna szőnyegnek. A bal oldali zsebben nagy ezüstdobozt találtunk fedéllel, mely szintén ezüsből való, ezt a fedelet nem tudtuk felemelni. Kívánságunkra az Emberhegy kinyitotta, s egyikünk belépve, térdig süllyedt valami porba, mely arcunkba csapott, mire mind a ketten többször egymás után kénytelenek voltunk tüsszenteni. A jobb oldali mellényzsebben egy köteg, három ember nagyságú, csodálatos fehér és vékony lemezt találtunk, a lemezeken fekete figurák; alázatos véleményünk szerint ez valami írás lehet, melynek egy-egy betűje fél tenyér nagyságú. A bal oldali mellényzsebben valami szerkezet volt, ennek oldalából húsz hosszú rúd áll ki, hasonló ahhoz a kerítéshez, mely felséged udvarát körveszi; szerény nézetünk szerint az Emberhegy ezzel fésüli a haját, biztosak nem vagyunk ebben, mert kérdésekkel ritkán zavartuk az Emberhegyet, tekintve, hogy igen nehezen érti meg szavainkat. Abban a nagy zsebben, mely középruhájának (így fordítottam a *ranfu-la* szavakat, mellyel nadrágomat jelezték) jobb oldalán van, ember nagyságú üres vaspillért találtunk, ez egy nagyobb darab szálfához van erősítve, a pillér két oldalán erős vasdarabok, sajátságos alakzatokba vésve, melyeknek jelentőségét nem ismertük fel. A bal oldali zsebben ugyanilyen szerkezet. A jobb oldali kisebb zsebben több kerek, lapos tárgy fehér és veres fémből, különböző nagyságban, a fehérek közt olyan nehezek is voltak, hogy ketten se tudtuk felemelni. A bal zsebben két szabálytalanul metszett pillér: a zseb szélén állva nem tudtuk elérni végüket. Ezek egyike egy darabból látszik lenni, burokkal ellátva, a másiknak felső végén kerek, fehér tárgy, két fej nagyságban. Mindkettőben hatalmas acéllemezek; ezeket, felszólításunkra az Emberhegy megmutatta, mert feltettük, hogy veszélyes gépezetek. Kivette tokjaikból, és elmondta, hogy az ő országukban az egyikkel szakállt borotváznak, a másikkal ételt aprítanak. Két zseb volt, amibe nem tudtunk behatolni, ezekről azt állította, hogy csak két kis rekesz az, amit közép-

öltönyének szélébe metszett, ezeket különben hasának kifeszítésével összeszorította. Az egyikből vastag ezüstitűlanc lógott ki, végén sajátos szerkezettel. Felszólítottuk, hogy mutassa meg, mi van a láncc másik végén; kiderült, hogy félgömb, melynek egyik fele ezüst, másik fele valami átlátszó fém; az átlátszó fémen keresztül sajátos figurákat figyelhettünk meg, körben elhelyezve - azt hittük, hozzányúlhatunk, de ujjainkat az a fényes anyag feltartóztatta. Ezt a szerkezetet fülünkhöz tartotta, mely a vízimalmok zakatolásához hasonló, állandó zajt ütött. Véleményünk szerint vagy valamely ismeretlen állat lehet ez, vagy pedig az istenség, amit az Emberhegy imád; inkább ez utóbbit tartjuk valószínűnek, mert (ha jól értettük tökéletlen szavaiból) olyasfélét mondott, hogy ritkán kezd valamibe, mielőtt e tárggyal ne tanácskozott volna. Órákulumának nevezte, s azt mondta életének minden eseményét e tárgy jelöli ki számára. A bal oldali rekeszből holmi hálót szedett ki, melyet bármely halász felhasználhatna, de úgy csukódik, mint az erszény, és állítása szerint az is a rendeltetése: több sárga fémtárgyat találtunk benne, melyek ha aranyból vannak, mérhetetlen értéket képviselnek. Felsőged parancsának legalázatosabban engedelmeskedve, ekként szorgalmasan átkutattuk a zsebeket, majd az Emberhegy derekán széles övet figyeltünk meg, mely nyilván valamely hatalmas állat bőréből készült. Erről az övről a bal oldalon öt ember hosszúságnyira kard lóg le, jobb oldalán táskák, két zárkára osztva, mindegyikben kényelmesen elfér felsőged három alattvalója. Egyik zárkában gömbök voltak, igen nehéz fémből, fejnagyságban, a másikon apró szemek, melyekből ötven darab is elfért a tenyerünkön.

Ez pontos leltárunk mindarról, amit az Emberhegy testén találtunk.

Az Emberhegy igen udvariasan bánt velünk, és tisztelte felsőged akaratát. Írtuk és lepecsételtük felsőged uralkodásának nyolcvankilencedik hónapjában és negyedik napján.

Clefrin Frelock, Marsi Frelock

Miután ezt a leltárt őfelségének felolvasták, udvariasan, de határozottan felszólított, hogy szolgáltatassam ki a felsorolt tárgyakat. Elsősorban a szabályomat kérte, hüvelyestül, minden tartozékával. Közben három ezred katona bizonyos távolságban felállt körülöttem, íjak és nyilak készenlétben, de akkor ezt észre sem vettem, mert minden figyelmemet őfelsége kötötte le. Azután felszólított, húzzam ki a szabályát. A tengervíztől kissé megrozsdásodott a penge, némelyült azonban ragyogó volt még; amint kirántottam, a csapatok a rémület és meglepetés kiáltásában törtek ki. A nap ugyanis hevesen sütött, és amint pengémbe ütközött, szinte elvakította szemüket, különösen hogy egyet-kettőt suhintottam a pengével. Őfelsége kevésbé ijedt meg, mint ahogy vártam volna, felszólított, hogy tegyem vissza a kardot hüvelyébe, azután oly óvatosan, ahogy csak tőlem tellett, le kellett raknom elébe a földre, hatlábnyira láncom végétől.

Aztán az üres vascöveket kérte, pisztolyaimat értette ezen. Kihúztam zsebemből, és amennyire módomban állt, elmagyaráztam, hogyan kell használni. Most megtöltöttem löporral löporom ugyanis szárazon marad a tökéletesen csukódó szelencében (ilyennel minden okos tengerész ellátja magát). Előbb figyelmeztettem őfelségét, ne ijedjen meg, azután tüzeltem a levegőbe. A meglepetés ezúttal jóval meghaladta az iméntit. Száz meg száz ember vágódott el, mintha villám csapta volna le őket; maga a császár, bár állva maradt, percekig nem tudott magához térni.

Ezután átszolgáltattam a pisztolyokat is éppúgy, mint kardomat, majd löporos szelencémet és golyóimat, figyelmeztetve, hogy az előbbi óvja tüztől, mert egyetlen szikrától meggyullad, és palotáját levegőbe röpíti. Áadtam zsebórámat is, amire őfelsége igen kíváncsi volt; két nagy természetű gárdistát utasított, hogy vállukon hozzák el, rúdra lógatva - így viszik Angliában a söröshordókat, ászokfán. Nagyon meglepte az állandó zaj és a percmutató mozgása, amit

nálam jobban megfigyelhetett - mert látásuk sokkal élesebb -, s megkérdezte írástudóinak véleményét; a válaszok annyira különbözők és távolesők voltak, hogy az olvasó igazán megbocsát, ha nem sorolom fel mindegyiket, különben nem is értettem világosan, mit beszéltek. Elég az hozzá, hogy átadtam ezüst- és rézpénzemet, kilenc nagyobb és több kisebb arannyal erszényemet - késemet és beretvámát, fésűmet és ezüst tubákszelencémet, zsebken-dőmet és naplómat. Szablyámat, pisztolyomat és lőporos dobozomat kocsira tették, és be-szállították őfelsége raktáraiba, a többi visszakaptam.

Mint említettem, volt egy zsebem, ami kikerülte figyelmüket, ebben szemüveget tartottam, amelynek gyenge szemem miatt gyakran szükségét éreztem, egy zsebmesszelátót és más apró kellékeket, ezek igazán nem érdekelhették őfelségét, s így lelkiismeret-furdalás nélkül elrejt-hettem. Különben tartottam tőle, hogy elrontják, ha kiadom a kezemből.

HARMADIK FEJEZET

*A szerző egészen szokatlan módon mulattatja őfelségét és a mindkét nembeli nemességet. A lilliputi udvar szórakozásainak leírása.
A szerző bizonyos feltételek mellett visszakapja szabadságát*

Szelídségem és jó modorom annyira megnyerte őfelségét, udvarát - a hadsereget és általában egész népét, hogy remélni kezdtem, nemsokára visszaadják szabadságomat. Minden módot felhasználva tápláltam ezt a kedvező hangulatot. Fokról fokra kevésbé féltek ama veszélyektől, melyeket jelenlétem képviselt. Sokszor lefeküdtem, és öt-hat ember is akár a fejemen táncolhatott - a kisfiúk és kisleányok csakhamar odáig merészkedtek, hogy bújócskát játszottak a hajamban. Most már kezdtem egészen jól érteni és beszélni nyelvüket. Egy napon a császárnak az az ötlete támadt, hogy megmutatja nekem az ország leghíresebb akrobatáit és látványos művészeit; e nemben olyan ügyességet és bátorságot tapasztaltam e kis népnél, amire eddig nem volt példám. Különösen a kötél-táncosok mulattattak módfelett. Vékony, fehér cernán szaladgáltak, tizenkét hüvelyknyire a talaj felett.

Az olvasó engedelmével e pontra bővebben kitérek.

Ezt a mulatságot, a kötél-táncolást ugyanis azok a személyek üzik, akiket valami magas hivatalra jelöltek, és kegyben állanak az udvarnál. Ezeket gyermekkoruktól fogva tanítják e művészetre, gyakran nem kell hozzá nemesi rang se vagy műveltség. Mikor valami nagy állás üresedésben áll, akár halál, akár kegyvesztés miatt - ez utóbbi gyakori eset -, öt vagy hat e jelöltek közül kérvényt nyújt be az udvarhoz, hogy engedessék meg nekik őfelségét és udvarát kötél-táncal mulattatni. Aki a legmagasabbat tudja ugrani, anélkül, hogy leessék a kötélről, megkapja az állást. Igen gyakori eset, hogy a főhivatalnokoknak is be kell mutatniuk ügyességüket, meggyőzni az uralkodót, hogy mozgékonyaságukat még nem veszítették el. A kincstárnok, *Flimnap* bukfencet kellett hogy vessen a kifeszített madzagon, mely az ő esetében legalább egy ujjal magasabb volt, mint bárkié az országban. Láttam őt egyszer dupla szaltóval ugrani többször egymás után a vékony kötélről, amit nálunk *halálugrásnak* neveznek. *Reldresal* barátom, a király személye körüli miniszter, véleményem, meggyőződésem szerint mindjárt a második e produkcióban *Flimnap* mögött - a többi udvari ember és államférfi egyformán ügyes.

Ezt a mulatságot sokszor végzetes baleset zavarja meg - több ilyenről hallottam, sőt magam is tanúja voltam két-három olyan esetnek, hogy a jelölt karját-lábát törte. A veszély persze sokkal nagyobb olyankor, mikor minisztereknek kell bemutatniuk, mit tudnak! Ők ugyanis szüntelenül felül akarják múlni önmagukat és társaikat, és annyira erőlködnek, hogy alig van köztük egy is, aki ne zuhant volna már le egyszer, de akár kétszer meg háromszor is. Elmondták nekem, hogy egy-két évvel ideérkezésem előtt *Flimnap* biztosan kitörte volna a nyakát, ha véletlenül nem fekszik ott a király egyik vánkosa a földön, és nem tompítja az esés erejét.

Vannak más szórakozások, melyeket szintén csak kiváló alkalmakkor, a császár, a császárné és a legfőbb hivatalnokok jelenlétében üznek. A császár három finom, hat hüvelyk hosszú ezüstszálat tesz az asztalra - az egyik vörös, a másik kék, a harmadik zöld. Ezek a fonalak jutalmul szolgálnak olyanok számára, akiket a császár ki akar tüntetni kegyeinek jelével. A szertartás őfelsége tanácstermében folyik le, ahol a jelöltek ügyességpróbán mennek át. Ez a próba egészen másfajta, mint az előbbi - sokat jártam az Új- és Óvilág tartományaiban, de ehhez hasonlót még nem láttam. Szóval a dolog úgy történik, hogy a császár egy pálcát tart ki

a kezében, vízszintesen - a jelöltek mármost közelednek a pálca felé, néha átugranak rajta, néha alatta bújnak el, aszerint, amint őfelsége emeli vagy süllyeszti a pálcát. Sokszor úgy játsszák ezt, hogy a pálca egyik végét őfelsége, másik végét a miniszterelnök tartja - de sokszor maga a miniszterelnök egyedül. Aki e játékban a legügyesebb és legtovább bírja az ugrálást és bujkálást, azt kitüntetik a kék színű ezüsthálával - a második legügyesebb kapja a vöröset, a harmadik a zöldet. Az urak kétszer a hasuk köré csavarva hordják ezt a kitüntetést - nagyon kevés úr van az udvartartás körül, aki még nélkülözné.

A hadsereg és a császári istálló lovai lassanként hozzám szoktak, nem riadtak meg, egészen a lábamig léptettek, ösztökélés nélkül. Voltak lovasok, akik átugrattak a föld fölé kitarított kezemen, őfelsége egyik hajtója egyszer, egy nagyszabású versenyen átugrott cipős lábfejemre - ami igazán szép mutatvány volt. Egy napon nagyon sajtós módon volt alkalmam mulattatni őfelségét. Megkértem, hozasson nekem két láb hosszú és nádvastagságú rudakat. Őfelsége azonnal utasította erdészeit, tegyenek eleget kívánságomnak. Másnap reggel hat erdész jött, mindegyik nyolcfogatú kocsival. Fogtam kilenc ilyen pálcát, és négyszögben a földbe dugdostam, további négy pálcával két láb magasságban összekötöttem az előbbieket, aztán a mereven álló kilenc pálca fölé kifeszítettem a zsebkendőmet, leszorítva, mint a dob fedelét. A négy vízszintes pálca öthüvelyknyire a zsebkendő fölött, korlát módjára kerítette be az egészet kétoldalt. Mikor készen voltam, arra kértem őfelségét, hogy legjobb lovai közül huszonnégyet tegyenek rá a megfeszített zsebkendőre. Őfelsége beleegyezett; egyenként megfogtam a felnyergelt lovakat a lovassal együtt.

Alighogy zsebkendőt értek, két részre oszlott a kis sereg, színlelt rohamokat indítottak, tompa nyilakkal lövöldöztek, kardot rántottak, támadtak és visszahúzódtak, egyszóval a legszebb katonai fegyelem látványosságát nyújtották őfelségének, aki annyira el volt ragadtatva, hogy kívánsága szerint több napon át egymás után meg kellett ismételnünk a játékot, sőt egy alkalommal kegyesen részt is vett benne, vezényelt. Nagy rábeszéléssel még a császárnét is rávette, engedné meg, hogy zártszékestül felemeljem őt a színpad magasságáig, ahonnan a mutatványt végignézhette. Szerencsém volt, hogy semmiféle baleset nem zavarta meg a szórakozásokat, csak egyszer történt, hogy egy tüzes mén - valamelyik kapitányé - patájával dobolva, kilyukasztotta a zsebkendőt, fel is bukott lovastul együtt, de gyorsan felemeltem mindkettőt, és egyik kezemmel befogva a lyukat, másikkal leszállítottam az egész társaságot. A ló lapockája kifélcázódott, a lovasnak semmi baja se történt. Zsebkendőt megfoltoltam, amennyire lehetett, de többé nem mentem bele ilyen veszélyes játékba.

Két-három nappal azelőtt, hogy szabadságomat visszanyertem, éppen effajta mulatságokkal szórakoztattam az udvart, midőn futár érkezett őfelségéhez hírül hozva, hogy egyik alattvalója azon a helyen, ahol engem találtak, nagy, fekete tárgyat látott a földön. Nagyon különös alakja van, kerek körzete akkora, mint őfelsége hálószerkezte, közepén oly magas, mint egy ember. Eleinte azt hitték, hogy élő állat, de nem az, mert mozdulatlanul feküdt a fűvön, néhányan többször körüljárták, fel is másztak a tetejére, mely sima és egyenes, dobogtak rajta, és kiderült, hogy belül üres. Azt hiszik tehát, az Emberhegyhez tartozik, s ha őfelsége megengedi, őt lóval idevontatják. Én azonnal tudtam, miről van szó, és örültem ennek a híreknek. Úgy látszik, a hajótörés után partot érve, oly zavarban voltam, hogy megfellebbeztem a kalapomról, melyet zsinórral erősítettem volt a fejemhez a vízben - nyilván valahogyan leszakadt, én meg azt hittem, hogy a tengerben vesztettem el. Kértem őfelségét, rendelje el, hogy minél előbb idehozzák. Elmagyaráztam természetét és rendeltetését. Másnap meg is kaptam, de nem valami ragyogó állapotban, a karimájába két lyukat fúrtak, hogy horgokat akasszanak bele, a horgok köteleken lógtak, egyenesen a lovak szerszámaihoz kötve. Így hurcolták a kalapot fél angol mérföldön keresztül. Hál' istennek, a talaj e vidéken egyszintű és igen puha, így nem ment mégse annyira tönkre, ahogy vártam.

Két nappal e kaland után a császár, seregének a városban és környékén állomásozó részét készenlétbe helyezve, különös ötletét közölte velem. Azt kívánta, álljak fel, mint holmi kolosszus, és terjesszem szét két lábam, amennyire csak tudom. *Munt* tábornokát (kitűnő, tapasztalt katona, és nekem jó barátom) felszólította, vezesse fel zárt sorokban a csapatokat, s vonultassa el két lábam között, a gyalogságot huszonnégyes, a lovasságot tizenhatos sorokban, dobokkal, zászlókkal, előreszegzett dárdával. Ez a hadtest háromezer gyalogosból és ezer lovasból állott.

Annyi kérvényt és emlékiratot nyújtottam be szabadlára helyezésem céljából, hogy őfelsége végre foglalkozni kezdett ezzel a kérdéssel. Előbb a minisztertanácson említette, aztán a gyűlés elé terjesztette. Nem ellenezte senki, csak egy *Skyresh Bolgolam* nevű tanácsos, aki minden érthető ok nélkül halálos ellenségem volt, de tiltakozása nem használt, a tanács elhatározta, és őfelsége szentesítette kérésem teljesítését. Ez a *Bolgolam* az ország tenger-nagya volt, igen beavatott férfi, jártas az államügyekben, de mogorva és savanyú természet. Végre azonban engednie kellett, annyit köthetett csak ki, hogy ama feltételeket, melyek alapján szabadon bocsátanak, ő maga fogalmazhassa. A feltételekről szóló cikket, melyre esküdnöm is kellett, maga *Skyresh Bolgolam* hozta el, két titkár és több bizalmi férfi kíséretében. Miután felolvasták nekem, esküt tettem előbb saját hazám módján, másodszor ama szertartások szerint, melyeket az ő törvényeik előírnak: jobb lábamat meg kellett fognom bal kezemmel, míg jobb kezem középső ujjá fejem búbjára került, hüvelykem pedig jobb fülem cimpájára. Az egész cikket szóról szóra lefordítottam, abban a reményben, hogy az olvasót érdekelni fogja e nép sajátos stílusa és kifejező modora, meg az is, milyen feltételek mellett nyertem vissza szabadságomat. A szöveg tehát így hangzott:

„*Golbasto Momarem Evlame Gurdilo Shefin Mully Ully Gue*, Lilliput országának legdicőségesebb fejedelme, a világegyetem öröme és megfélemlítője, kinek országa ötezer blustrug (tizenkét négyzetmérföld) területű, s így a földgömb széléig ér, az uralkodók uralkodója, nagyobb minden emberfiánál, kinek lába a föld közepéig ér, feje pedig az eget veri, kinek intésére a föld minden fejedelme térdet hajt, ki kellemetes, mint a tavasz, bőséges, mint a nyár, gazdag, mint az ősz, és félelmetes, mint a tél. Ő legmagasabb felsége felszólítja az Emberhegyet, ki mennyei birodalmunk területére ért, tegyen ünnepélyes esküt a következő feltételekre, melyek alapján szabadságát visszanyeri:

1. Az Emberhegy nem hagyhatja el országunkat nagy pecsétünkkel pecsételt engedelme nélkül.
2. Külön, sürgős parancs nélkül nem léphet a főváros területére, mely idő előtt két órával a lakók figyelmeztetendők, hogy ki ne lépjenek házaikból.
3. Fent nevezett Emberhegy sétáit országútjainkra korlátozza, ne sétáljon és ne feküdjön le réteinken, földjeinken.
4. Az országúton járva a legnagyobb figyelemmel vigyázzon, nehogy szeretett alattvalóink valamelyikére ráhágjon, lovat, kocsit el ne taposson, kezébe ne vegyen senkit, aki ebbe előbb bele nem egyezett.
5. Ha egy futár rendkívüli megbízatást kap, az Emberhegy tartozik vinni őt a zsebében, lovastul együtt, hatnapi járóföldön, egyszer egy hónap alatt. Nevezett küldöncöt épségben visszajuttatni tartozik (ha úgy kívánjuk) császári személyünkhöz.
6. Ellenségeinkkel szemben az Emberhegy szövetséget köt velünk, főleg Blefuscu-sziget ellen - minden tőle telhetőt elkövet, hogy hajórajukat, melyet most építenek a mi meghódításunkra, tönkretégye.

7. Fent nevezett Emberhegy szabad óráiban segít munkásainknak, köveket emel, melyekkel a császári kertet kövezzük és palotát építünk.

8. Fent nevezett Emberhegy tartozik két hónap alatt körüljárni birodalmunkat, és annak kiterjedéséről nekünk számot adni, megszámlálva lépteit.

Végül, ha ünnepélyes esküt tesz a fent említett pontokra, az Emberhegy részére kiutalunk annyi ételt és italt, amennyi 1728 alattvalónk táplálékát képezi, császári személyünk színe elé bármikor járulhat, és kegyeink egyéb jelével kitüntetjük.

Kelt belfaboraci palotánkban, uralkodásunk kilencvenegyedik hónapjának tizenkettedik napján.”

Aláírtam a szerződést, és letettem az esküt. Vidám voltam és elégedett, noha némelyik cikkely nem volt olyan megtisztelő, ahogy elvártam volna. Ezt *Skyresh Bolgolah* tengernagy rossz-akaratainak köszönhettem. Ezek után levették láncaimat, és szabad voltam. Az egész szertartást végignézte őfelsége is személyesen. Hálámat úgy akartam kifejezni, hogy lábai elé vettem magam: ő megjegyezte, reméli, hogy az országnak hasznos szolgája leszek, s kiérdemlem mindazt a kegyet, mellyel irányomban volt eddig, s lesz a jövőben is.

Az olvasó bizonyára észrevette, hogy őfelsége a felszabadító okirat utolsó passzusában annyi táplálékot utaltatott ki számomra, amennyi 1728 lilliputi alattvalónak elég. Később egyszer megkérdeztem egy udvari személyt, hogy állapíthatták meg azt a számot ilyen pontosan. Ő aztán elmagyarázta, hogy a császári matematikusok megmérték magasságomat, szögmérővel megállapították, hogy az arány köztem és közöttük egy a tizenkettőhöz, mármint testünk hasonlóságából arra következtettek, hogy a számítás, mely szerint köbtartalmam 1728-szor akkora, mint az övék, helyes, tehát következésképpen ennyivel több eledelre lehet szüksége testemnek. Ebből láthatja az olvasó, milyen képzett és értelmes néppel volt dolgom, és hogy uralkodójuk milyen helyes gazdasággal tartotta fenn birodalmát.

NEGYESDIK FEJEZET

Mildendo, Lilliput fővárosa a császári palotával. Beszélgetés a szerző és egy államtitkár között az államügyekről. A szerző felajánlja szolgálatait a császárnak háború esete

Szabadságom visszanyerése után legelső kérésem az volt, hogy megtekinthessem Mildendót, a fővárost. Őfelsége ebbe szívesen beleegyezett, de előbb újfent a lelkemre kötötte, nehogy valamelyik alattvalójában vagy a házakban kárt tegyek. A népet hirdetmények figyelmeztették, hogy meglátogatom a várost. A város fala harmadfél láb magas és legalább tizenegy hüvelyk széles, úgyhogy egy szekér kényelmesen elvonulhat rajta - tízlábnyi távolságokban erős állványok támogatják ezt a falat.

A nagy nyugati kapu fölött léptem át, és óvatosan mentem végig a főutakon, zubbonyban, nehogy a házak eresztét kabátom szárnya letördelje. Nagy körültekintéssel sétáltam, nehogy rálépjek valakire, aki esetleg ott maradt az utcán, bár mindenkit figyelmeztettek, hogy a saját érdekében óvakodjék kilépni házából. A padlásablakok és háztetők persze tele voltak kíváncsiakkal, soha ennyi embert nem láttam együtt.

A város alakja szabályos négyzet, minden oldala ötszáz láb hosszú. Két nagy út keresztezi és osztja négy részre, öt láb szélességben. Az utcák és átjárók, melyekbe nem hatolhattam be, tizenkét-tizenhét hüvelyk szélesek csak. A városban ötszázezer lélek lakik, a házak három- és ötemeletesek, sok a bolt és árucarnok.

A császári palota a város közepén állt, ott, ahol a két főút keresztezi egymást. Két láb magas fal veszi körül, az épülettől húszlábnyi távolságban. Őfelsége engedelmeivel átléptem ezt a falat, s elég helyem lévén még az épületig, kényelmesen áttekinthettem az egészet. A külső udvar negyven láb széles négyzet, belül még két udvar van, legbelül a császár lakosztálya, amit nagyon szerettem volna látni, de egy kicsit nehezen ment - a legnagyobb kapuk tizenhét hüvelyk magasak és hét hüvelyk szélesek lévén. Mármost a külső építkezések legalább öt láb magasak, ezeket nem lehetett átlépni anélkül, hogy peremüket megsértsem, bár a falak hasított kőből valók, és négy hüvelyk vastagok. De őfelsége nagyon szerette volna, ha kastélyának pompáját megismerhettem, s így három napot fáradtam azzal, hogy a császári parkban, száz méternyire a várostól, zsebkezem segítségével néhány nagy fát kivágjak; a fából aztán három láb magas zsámolyokat szerkesztettem, melyek elbírták súlyomat. A falragaszok még egyszer megjelentek, még egyszer bementem a városba, kezemben tartva a két kis zsámolyt. A külső udvar széléhez érve ráálltam az egyik zsámolyra, a másikat kézbe vettem, áttettem a másik udvarba. Mármost az egyik zsámolyról kényelmesen át tudtam lépni a másik zsámolyra, aztán kampós botommal felhúztam a másik zsámolyt. Így jutottam be a legbelső udvarra. Oldalamra feküdtem, és úgy néztem be a középső emelet ablakain, amelyeket ez alkalommal nyitva hagytak.

A legragyogóbb berendezés kápráztatott el: ott tartózkodott a császárné és a fiatal hercegek, mindegyik a maga lakosztályában, kíséretük főbb tagjai közt. A császárné őfelsége kegyes volt igen szívesen mosolyogni rám, s az ablakon keresztül csókra nyújtotta a kezét.

Egy reggel, mintegy két héttel azután, hogy szabadságomat visszanyertem, egyetlen szolga kíséretében meglátogatott *Reldresal*, a császár személye körüli miniszter. Meghagyta kocsisának, hogy várja be, és kért: beszélhessen velem egy óráig. Szívesen rendelkezésére álltam, részint személyes érdemeire, részint arra való tekintettel, hogy sok jó szolgálatot tett nekem az udvarnál, kérvényeim ügyében. Hogy könnyebben beszélhessen a fülemben,

mondtam, hogy majd lefekszem, de ő kért, hogy inkább csak vegyem a tenyerembe. Azon kezdte, hogy szerencsét kívánt szabadlábra helyezésemhez. Megjegyezte, hogy némi érdeme volt benne, legalábbis abban, hogy ilyen hamar elintézték az ügyet, de be kell vallania, úgymond, hogy az udvar jelenlegi helyzete szerepet játszott e kérdésben.

- Bármily virágzónak lássék birodalmunk idegen ember szemében - mondta továbbá -, két nagy baj nyugtalanítja huzamosabb idő óta: belső pártvillongások és egy külső támadás alakjában, mely egy igen hatalmas tengeri nép részéről fenyeget. Ami az első kérdést illeti, tudnia kell, hogy hetven hónapja immáron két hevesen küzdő pártra szakadt az ország politikai tábor, a Trameksan és a Slameksan pártokra. Az egyik párt alacsony cipősarkot visel, a másik magasat. A magas sarkúak a régi rendszer hívei, de öfelsége inkább az alacsony sarkúakat alkalmazza a kormányzásban, és minden állást velük tölt be, amint bizonyára észre is vette már. Ő császári felsége sarkai legalább egy drurral alacsonyabbak, mint az udvaroncoké (drurr, ez egy hüvelyknek tizennegyed része). A feszültség a két párt között ott tart már, hogy nem esznek, nem isznak együtt, nem is beszélnek egymással. Jelenleg úgy áll a dolog, hogy a magas sarkúak száma meghaladja a miénket, a hatalom azonban a mi részünkön van. Viszont attól tartunk, hogy ő császári felsége, a trónörökös nem ellenszenvez a magas sarkúakkal, legalább lehetetlen volt észre nem vennünk, hogy a fenség egyik sarka valamivel magasabb, mint a másik, minek következtében a fenség kicsit csámpásan jár. Mármost e belső viszálykodás közepette mind komolyabban fenyeget Blefuscu-sziget felől a támadás. Blefuscu, a világ másik nagy birodalma csaknem oly nagy és hatalmas, mint a miénk. Ami ugyanis az ön állítását illeti, hogy még más, hatalmas államok és birodalmak is léteznek a világon, oly terjedelmű lakókkal, mint ön: e feltevést tudósaink kétségbe vonják, s inkább azt vélik, hogy uraságod a Holdról pottyant közénk vagy valamely csillagról. Hiszen nyilvánvaló, hogy száz olyan ember, mint ön, rövid idő alatt fölenné öfelsége birodalmát, különben is történelemtudósaink, akik hatezer hónapot írtak le, nem említenek Lilliputon és Blefuscun kívül más császárságokat. Ez a két nagyhatalom harminchat hónappal ezelőtt már heves és makacs háborúban állt egymással. Az ellenségeskedés így kezdődött: hosszú ideig a két ország megegyezett abban, hogy a tojást, mielőtt megesszük, vastagabb felén kell feltörni. Dicsőséges uralkodónk nagyatyja azonban, még gyermekkorában, egyszer feltörvén a tojást vastagabb végén, megvágta az ujját. Atyja, a császár ekkor rendeletet adott ki, mely szigorú büntetés terhe alatt megtiltotta a népnek, hogy a tojást a vastagabb felén törje fel. A népet annyira felbőszítette e törvény, hogy hat ízben lázadás tört ki. E forradalmak folyamán egyik császáruink életét, másik trónját vesztette. Blefuscu uralkodói állandóan szították ezeket a polgárháborúkat, és ha elfojtották őket, a száműtöttek rendszeren Blefuscuba menekültek. Feljegyezték, hogy tizenegyezer ember szenvedett inkább kínhalált, semhogy a hagyományok ellenére a vékonyabb felén törje fel a tojást.

Mármost a Vastagvégű száműzötteket szívesen fogadták Blefuscu szigetén, addig bátorították és támogatták őket, míg véres háború nem tört ki a két nagyhatalom között, mely változó szerencsével folyt sokáig. Közben negyven nagy hadihajót, sok kisebbet és harmincezer embert veszítettünk. Az ellenség részén valamivel nagyobb volt a veszteség. Mégis, az ellenség annyira összeszedte magát, hogy igen tekintélyes hajórajt épített, és jelenleg éppen azon vannak, hogy megtámadjanak bennünket. Ő császári felsége az ön erejét és értékét igen nagyra becsüli, kegyesen megbízott, terjesszem elő az ügyet, és kérem véleményét.

Válaszomban megbíztam az államtitkárt, adja át öfelségének legalázatosabb hódolatomat, és tudassa vele, hogy „nem illenék hozzám, idegenhez, pártügyekbe avatkozni, de ha az ő személyének és birodalmának védelméről van szó, életemmel és véremmel rendelkezhetik”.

ÖTÖDIK FEJEZET

*A szerző sajátos haditervvvel megakadályozza a támadást.
Magas címmel és ranggal tüntetik ki. Blefuscu nagykövete békét kér*

Lilliput szárazföldi tartomány. Blefuscu északkeleti fekvésű sziget - a két országot nyolcezer láb széles csatorna választja el egymástól. Blefuscut nem láttam még. A part arra néző oldalán nem akartam megjeleni, nehogy a blefuscu hadihajókról észrevegyenek, s eddig még, tudomásom szerint, nem hallottak rólam. A háborús időre való tekintettel a két ország között megszakadt az érintkezés: őfelsége blokádot terjesztett ki a hajókra is, halálbüntetés terhe alatt.

Közöltem őfelségével tervemet, mellyel az ellenséges hadihajókat elfoghatjuk. Vitorlásaink értesítése szerint a blefuscu hadihajóraj a kikötőben horgonyzik, várva a kedvező szelet, hogy rajtuk üssenek. Egy tapasztalt tengerésztisztet megkérdeztem, milyen mély a csatorna, tudván, hogy többször megmérték. Közepén, mondotta, hetven glumgluff a mélység ár idején, európai mértékre átszámítva ez hat lábat jelent.

Átsétáltam az északkeleti partra, lehasaltam egy domb mögé, kivettem messzelátómat, és vizsgálni kezdtem a horgonyzó hajóhadat. Mintegy ötven hadihajó lehetett és sok szállítóhajó. Azután hazamentem, és parancsot adtam (rendelkezésre kaptam jogot), hogy készítsenek sok erős hajókötelet és vasrudakat is. A hajókötel olyan vastag volt, mint a mi csomagolómadzagunk, a rudak hossza és nagysága, mint egy-egy kötőtű. Három-három kötelet összesodortam, hogy erősebb legyen, a rudakat is hármassával összeerősítettem, végükön kampóba hajlítottam. Ötven horgot ugyanannyi kötélre erősítettem, aztán mentem az északkeleti partra.

Ott levettem a kabátot, cipőt, harisnyát; bőrnadrágomban bementem a vízbe, fél órával az ár előtt. Sietve tocsogtam, míg lehetett, majd úszni kezdtem, harminc méter után földet értem megint. Fél óra alatt értem el a hajóhadat. Az ellenség úgy megrémült, mikor meglátott, hogy egyszerűen kiugráltak a hajókból, partra úsztak, ahol legalább harmincezer lélek szorongott. Ekkor fogtam a horgokat, a kampókat egyenként, egymás után beleakasztottam a hajók elejébe, végül a kötelek végét összekötöttem. Míg ezzel foglalatoskodtam, a partról sok ezer nyilat lövöldöztek felém, sok nyíl arcomat és kezemet érte, s a kellemetlen csípések igen zavartak munkámban. Legjobban persze szemem világát féltettem, okvetlenül el is vesztettem volna, ha jó előre nem gondoskodom védelemről. Már említettem, hogy titkos nadrágzsebemben szemüveget tartogattam, mely elkerülte megmotozóim figyelmét. Ezt most elővettem, jó szorosan orromra erősítettem. Így felfegyverkezve frissen ment a munka, a nyilak sűrűn pattantak vissza szemüvegemről - hatástalanul. Végre minden kampót megerősítettem. Most, kezembe fogva a csomót, húzni kezdtem, de a hajók nem mozdultak, le lévén kötve mindegyik horgonnyal. Így hát eleresztettem a kötelet, a kampókat rajtahagytam a hajókon. Most kést szedtem elő, s bátran nekimentem a horgonyköteleknek - nyilak százai zuhogtak arcomra, kezemre -, de nem engedtem, míg mind el nem vágtam. Akkor újra megragadtam az összecsomózott kötélvégeket, s a legnagyobb könnyűséggel rántottam magam után ötven darab nagy hadihajót.

Blefuscu népe, eleinte sejtelve sem lévén, mit akarhatok: megzavarva és álmélkodva nyüzsgött a parton. Csak nézték, hogy metszem át a horgonyokat, akkor kaptak csak észbe, mikor az egész hajóraj szép rendben megindult és jött utánam, és akkor a kétségbeesés és fájdalom ordítása, mint egy torokból, úgy jajongott fel az égre. Soha nem hallottam ilyen gyászkiáltást.

Mikor túl voltam minden veszélyen, megálltam néhány percre, hogy kirángassam az arcomba és kezeimbe ragadt nyilakat; azután bekentem magam ugyanazzal a balzsammal, amiről már beszéltem egyszer. Azután levettem az okulárét, és vártam vagy egy órát, hogy az ár apadjon. Épségben jutottam Lilliput partjára, terhemet vontatva húztam magam után.

A császár egész udvarával ott állt a parton, a nagy haditény kivitelét szemlélve. Csak a nagy félkörben úszó hajósor láthatták, én magam nyakig vízbe lévén merülve. Meg is ijedtek, mikor a csatorna közepén elvesztve szem elől, azt kellett hinniük, hogy megfulladtam, és hogy a közeledő hajórajt az ellenség vezeti támadásra. Csakhamar nagy öröm váltotta fel a félelmet: mikor elég közel voltam a parthoz, felemeltem kezemet, melyre a kötélcsomót erősítettem volt, és hangosan így kiáltottam: „Sokáig éljen Lilliput dicső császára!” Az uralkodó öröme határtalan volt: azon a helyen, ahol partra szálltam, elém jött, s nyomban nardacnak nevezett ki, ami a legnagyobb cím és rang Lilliputban.

Őfelsége később azt kívánta, hogy az összes ellenséges hajót vontassam be az ő kikötőjükhöz. És íme, az uralkodók határtalan becsvágya: nem kisebb tervet dolgozott ki magában, mint hogy egész Blefuscut országához csatolja, s alkirályt nevez ki élére, népét leigázza, s kényszeríti, hogy a tojást a vékonyabb felén törje fel, és ezzel elérje, hogy ő legyen a világ egyetlen ura. De én igyekeztem rávenni, mondjon le erről a szándékáról: a méltányosság és nagylelkűség számos érvével tiltakoztam az ellen, „hogy eszköz legyek, mellyel egy szabad és derék népet rabszolgává tesznek” - s e kérdés a tanács elé kerülve, a kormány bölcsőbb fele osztotta véleményemet.

Sajnos, ez a nyílt és bátor fellépés ellentétben állott őfelsége politikai nézeteivel, becsvágyával, és soha többé nem tudott nekem megbocsátani. Később hallottam, hogy a minisztertanácsban - igen finoman és diszkréten bár - beszélt erről a dologról, s a bölcsőbb államférfiak hallgatással jelezték, hogy az én álláspontomon vannak, mások viszont, titkos ellenségeim, nem rejthettek el néhány megjegyzést, burkolt célzással támadva személyemet. E perctől kezdve megindult az áskálódás ellenem, kevesebb mint két hónap alatt nyíltan kitört, s csaknem teljes bukásommal végződött. Ilyen csekély súlya van a legnagyobb szolgálatoknak is, ha a mérleg másik oldalára császári szenvedélyeknek való ellenszegülés nehezül.

Ez események után mintegy három héttel ünnepélyes követség érkezett Blefuscuból, békekötésért esedezve. A békét csakhamar meg is kötötték, Lilliputra nézve igen előnyös feltételekkel. A részletekkel nem untatom az olvasót. Hat nagykövet jött, mintegy ötszáz emberből álló kísérettel, igen ünnepélyes és nagyszerű bevonulást tartottak, amilyen királyukhoz és ügyükhöz méltó volt. Az udvarnál kiértemelt, legalábbis látszólagos tekintélyemmel a követeknek igen szép szolgálatokat tettem. Arról is értesültek, nem hivatalos formában, hogy barátságos indulattal védtem ügyüket, távozásuk előtt éppen ezért ünnepélyes látogatást tettem nálam. Bókokkal kezdték, hogy mennyire méltányolják nagylelkűségem, királyuk nevében meghívtak országukba, s kérték, adnám jelét csodálatos erőmnek, amelyről annyit hallottak. Eleget tettem kérésüknek, de a részletekkel nem akarom untatni az olvasót.

Mikor legnagyobb álmélkodásukra és meglegedésükre befejeztem mutatványomat, abbéli óhajomnak adtam kifejezést, adják át legalázatosabb hódolatomat uralkodójuknak, s közöljék vele, hogy mielőtt visszatérnék hazámba, királyi színe elé járulok. Mikor legközelebb Lilliput császárával beszéltem, meg is kértem őt, adjon engedélyt, hogy Blefuscu fejedelmét meglátogassam; ő ezt kegyesen jóváhagyta, de igen hideg modorban, aminek okát nem foghattam fel. Később súgta meg nekem valaki, hogy *Flimnap* és *Bolgolam* a nagykövetekkel való tárgyalásomat a hűtlenség jelének tüntette fel - képzelhető, hogy fájt ez, minden effajta gondolat távol állott tőlem. Akkor először kezdtem megérteni homályosan, mit jelent ez a szó: udvar, és mit ez: miniszter.

Meg kell még jegyeznem, hogy a nagykövetek tolmács segítségével beszéltek hozzám, a két ország nyelve éppen úgy különbözik, mint ahogy két európai országé szokott. Mindkét nemzet igen büszke nyelvének szépségére, régiségére és erejére, a szomszéd ország nyelvét ellenben megvetik. A mi császáruk tehát, amaz előnyökre támaszkodva, melyeket neki az ellenséges hajóraj meghódítása biztosított, arra kényszerítette Blefuscut, hogy üzleti ügyeiket lilliputi nyelven bonyolítsák le. Az is igaz, hogy a kereskedők és a matrózok, szóval a partlakók, mindkét nyelvet beszélik. Ennek oka a két nemzet közt fennálló nagy kereskedelmi forgalomban kereshető, abban, hogy a száműzöttek átmentek a szomszéd országba - hogy a rang- és pénzarisztokrácia ifjai szívesen rándultak át a csatornán, új embereket, új erkölcsöket megismerni. Az említett kölcsönös nyelvismeretéről néhány héttel később győződtem meg, mikor Blefuscu császárárt meglátogattam. Ez a látogatás az ellenségeim áskálódása okozta bánatom közepett, gyönyörűséges emlékemmé vált, amiről megfelelő helyen még beszélni fogok.

HATODIK FEJEZET

*Lilliput lakói, törvényeik, szokásaik. Hogy tanítják gyermekeiket?
Hogyan élt a szerző ebben az országban?*

Áskálódások és civakodások: oly megszokott mindez az udvaroknál, hogy nem időzöm tovább amaz ármányok vázolósa mellett, melyekkel irigyeim a király még mindig haragos szívét ellenem ingerelték. Más tárgyra térek.

A lilliputi ember hat hüvelyknél valamivel kisebb. Az állatok és növények aránya pontosan megfelel e nagyságnak. A legnagyobb ló vagy ökör például öt hüvelyk magas, a juh másfél hüvelyk, a ludak akkorák, mint egy verébfióka; és így lefelé, a legparányibb lényekig, amelyeket szabad szemmel alig tudtam észrevenni. Ezeket csak a lilliputiak láthatják, akiknek látása rendkívül éles, igen tisztán látnak, csak persze csekély távolságra. Egyszer nagyon mulattam egy szakácson, aki holmi pacsirtát rántott ki - az egész akkora volt, mint egy szúnyog -, máskor meg egy fiatal leányt figyeltem, aki láthatatlan tübe láthatatlan selymet fűzött.

Legmagasabb fáik hét láb magasak, a császári parkban láttam néhányat, melyeknek tetejét éppen hogy elértem. Ehhez aránylanak más növények - az olvasó képzeletére bízom a többit.

A lilliputiak műveltségéről itt csak futtában szólhatok. Éppen hogy írásukat kell felemlítsem, nem balról jobbra írnak, mint az európai népek, nem is jobbról balra, mint az arabok és zsidók, nem is lefelé, mint a kínaiak, hanem keresztbe, a papír egyik sarkából a másik felé. Effajta írást eddig csak Angolországban tapasztaltam, ahol hölgyeink alkalmazzák, mikor leveleznek.

Halottaikat fejjel lefelé temetik el, azt hiszik ugyanis, hogy tizenegyezer hónap múlva mindenki feltámad, és hogy abban az időben a Föld (amit laposnak képzelnek) felfelé lesz fordulva: így aztán a feltámadás talpra állítja egész Lilliputot. Maguk között a tanult emberek már rég felismerték e tétel tarthatatlanságát, de a nép ehhez tartja magát, és a gyakorlat ma sem egyéb.

Van néhány igen sajátos törvény és szokás a császárságban, melyeket, ha nem volnának szeretett hazánk törvényeivel éppenséggel ellentétben, még magyarázni és mentetni is tudnék, hozzátevé, milyen kíváncsnak tartanám, hogy e törvényeket végre is hajtsák. Az első ilyen törvény a besúgókra vonatkozik. Az állam ellen elkövetett bűnöket itt igen szigorúan büntetik, de ha a megvádolt személy ártatlanságát nyilvánvalóan bebizonyítja, a vádlót szégyenteljes halálbüntetés éri azonnal, az ártatlan vádlottat pedig a vádló javaiból négyszeresen kárpótolják: először vesztett idejéért, másodszer a veszélyért, amit kiállt, harmadszor a börtönért, amit elszenvedett, és negyedszer ama költségekért, melyeket védelmére kiadott. Ezenkívül a császár nyilvános módon kegyeibe fogadja őt, és ártatlanságát az egész városban közhírré teszik.

A csalást nagyobb bűnnek tekintik, mint a lopást, többnyire halállal büntetik. Úgy okoskodnak, hogy éberséggel és vigyázattal és nagyon kevés értelemmel meg tudjuk óvni javainkat a tolvajoktól, de a csaló ravaszsága ellen semmi sem védi a becsületes embert. Másrészt a vétel és eladás örökös forgalma hitelt tételez fel. Ha pedig itt nem lehet büntetni a csalást, a becsületes kereskedő mindig pórul jár, a svihák meggazdagszik. Emlékszem, egyszer jelen voltam egy tárgyaláson; a bűnös gazdáját károsította meg, nagy összeg pénzzel, amit rábíztak, és amivel megszökött. Én öfelségének odavetőleg megjegyeztem, hogy hiszen ez csak

bizalommal való visszaélés, de ő azt mondta, otromba dolog valakit úgy védeni, hogy a legsúlyosabb bűnnel vádoljuk; mire meglepetve és zavartan csak annyit tudtam mondani, minden nemzetnek más a szokása, s bevallom, igen restelltem magam.

Mi az uralkodás tengelyének a büntetést és a jutalmazást tekintjük, de még nem láttam egy nemzetnél sem, hogy ez elvet keresztülvitték volna, Lilliputot kivéve. Aki bizonyosságát tudja adni, hogy hetvenhárom hónapon át az ország törvényeit szigorúan betartotta, bizonyos előjogokat élvez, életviszonyainak és képességeinek arányában, s egy erre szolgáló alapból megfelelő pénzösszeget is kap. Felveszi a snilpall, azaz törvényes címet és jelleget, amit nevéhez kapcsolnak, de a cím nem örökölheto. Nagyon csodálkoztak, mikor elmondtam, hogy a mi törvényeink betartására büntetésekkel kényszerítik az embereket, ellenben betartásukat nem jutalmazzák. Bírósi épületeikben az Igazságot éppen azért hat szemmel ábrázolják a lilliputiak: kettő elöl, kettő hátul, kétoldalt is egy-egy, jelezve, hogy az Igazság körültekintő. Jobb kezében nyitott aranyzacskó, bal kezében hüvelyes kard jelzi, hogy inkább szeretne jutalmazni, mint büntetni.

Hivatalok betöltésénél inkább jó erkölcsökre, mint képességekre tekintenek. Úgy okoskodnak, hogy közepes emberi értelem nagyon elégséges valamely hivatal betöltésére, ha már az embereknek kormányzásra van szükségük. A nyilvános ügyek intézése nem lehet valami mélységes rejtély, amit csak néhány kiválasztott lángész foghat fel - hiszen ilyen alig három születik egy emberöltő alatt. Ellenben felteszik, hogy igazság, méltányosság, türelem: ezek oly erények, melyek minden embernek hatalmában vannak; jóakarattal és gyakorlattal ezek az erények bárkit képesíthetnek állami szolgálatra, kivéve, ha különös tanulmányok kellenek hozzá. Szerintük erkölcsi tisztaságot sohasem pótolhat a szellem élessége vagy emelkedettség, mert sohasem lehet oly veszélyes az a hivatalnok, aki pusztán oktalanságból valami hibát követ el, mint az, aki ügyes és ravasz eszével ezt a hibát takargatni, rendezni, sokszorozni, szépíteni tudja.

Én e törvények felsorolása alkalmával mindig az eredeti intézményeket idéztem, de az ember néha saját törvényeit rontja meg. Ha az olvasó emlékezik rá, hogy beszéltem a kötél-táncolásról, bot fölött átugrásról, bot alatt elbúvásról, amivel Lilliputban magas állásokat érnek el, emlékezzék arra is, hogy ezt a szokást a császár nagyatyja hozta be, és jelenlegi fejlettségét a pártoskodás földjéből szítta.

A hálátlanság náluk főbenjáró bűn. Úgy okoskodnak: aki rosszal fizeti meg a jót, szükségképpen ellensége az egész emberiségnek, minden más embernek, akiktől nem részesült semmi jóban, azért nem célszerű, hogy tovább éljen.

Szülők, gyermekek egymáshoz való viszonyáról is merőben másként vélekednek, mint mi. Minden városban nyilvános bölcsődék vannak, ahová a szülők tartoznak mindkét nemű gyermekeiket elküldeni, ahol felnevelik őket huszadik hónapjukig. Felteszik, hogy ebben a korban már hajlítható a gyermek. Innen iskolákba kerülnek: nemek és pályák szerint. Ügyes tanárok készítik elő a gyermekeket hajlamaiknak, képességeiknek, lehetőségeiknek megfelelően.

Az arisztokraták gyermekeit tudósok és komoly professzorok nevelik. A gyermekek ruházata, táplálkozása egészen egyszerű. A becsület, bátorság, szerénység, alázatosság, hazaszeretet jegyében nevelkednek. Mindig el vannak foglalva, keveset alusznak, két órát szórakoznak, és sok testgyakorlatot végeznek. Négyéves korukig öltöztetik őket - innen kezdve maguk öltözködnék. A szülők évenként kétszer tekinthetik meg gyermeküket egy órára, megcsókolhatják a gyermeket kétszer, mikor jönnek, és mikor távoznak, de a jelenlevő tanár őrködik, nehogy sugdolóddzanak, kényeztessék a gyermeket, ajándékot, játékszert, édességet adjanak át.

Kereskedők, kézművesek, polgárok gyermekeiket körülményeik arányában, de ugyanígy nevelik. Kiskereskedők gyermekei tizenegy éves korukban tanonciskolába kerülnek - mások tizenöt éves korukig tanulnak -, a három utolsó évben fokozatosan csökken az elfoglaltság.

Előkelő nőintézetekben éppen úgy nevelik a leányokat, mint a fiúkat, csak hogy itt női cselédek veszik körül a gyermekeket, mindig a tanár felügyelete alatt.

Polgári leánynevelőkben mindenféle foglalkozásra, munkára oktatják a gyermekeket: a tanulólányokat hétéves korukban üzletbe adják, mások tizenegy évig ott maradnak. Minden szülő tartozik jövedelme arányában hozzájárulni gyermeke neveltetéséhez. A módosabbaknak bizonyos összeget kell letétbe helyezniük, amit az állam okos és méltányos gazdasággal kezel, hogy átadja a gyermeknek, mire az felnőtt.

A parasztok és földművesek gyermekei otthon maradnak, ezek a földet művelik, nem kell tanulniuk; az öregeket és munkaképteleneket azonban kórházba viszik. Náluk a koldulás ismeretlen fogalom.

Talán érdekelni fogja az olvasót, hogyan éltem Lilliputban kilenc hónapot és tizenhárom napot. Némi műszaki hajlamaim lévén, meg a szükség is kényszerített rá, csináltam magamnak egy elég kényelmes asztalt meg széket, a park legnagyobb fáiból. Kétszáz varrónő készítette ingemet és ágyneműimet, amilyen durva és vastag anyagból csak lehetett, de még így is négyrét kellett összehajtani, hogy a mi gyolcsunkhoz hasonló vásznat kapjak.

A varrónők vettek rólam mértéket, lefektettek a földre - egyik a nyakamra állt, másik a lábamra. Hosszú kötelet feszítettek ki, melynek hosszát egy harmadik mérte le. Aztán megmérték a hüvelykujjam, és kijelentették, hogy kész a mérték, a többit a matematikusok végzik, akik tudják, hogy az emberi test milyen arányokban függ össze két hüvelykujj, az egy csukló, két csukló, az egy nyak, két nyak, az egy derék.

Ruhámat ugyanilyen módon készítette háromszáz szabó, csak a mértéket vették másképp. Letérdeltem, és ők létrát támasztottak a nyakamhoz, az egyik felmászott ezen a létrán, mérőönt bocsátott le a földre: ennek hossza jelentette a kabátomat. Derekam, karomat magam mértem le. Mikor aztán elkészült (az én házamban készítették, csak itt volt elegendő hely), olyan formája volt, mint valami rongyszőnyegnek.

Élelemről háromszáz szakács gondoskodott. Házam körül kényelmes kis kunyhókat építettek, itt éltek családotul. Ebédkor húsz kiszolgáló pincért tenyeremre tettem, és felraktam az asztalra, száz pincér lent várakozott az asztal alatt, húsos tálakkal, tálkákkal, itallal; szellemes módszerünk volt, mindezt köteleken húzni fel, mint ahogy a vödört rántjuk fel a kútból. Egy-egy tál étel egy-egy harapást jelentett; egy vödör bor vagy más ital egy kortyantásra elég. Birkahúsuk nincs olyan jó, mint a miénk, de a marhahúsuk kiváló. Egyszer kaptam egy akkora vesepecsenyét, hogy hármat is haraptam belőle, de az ilyen ritkaság. Szolgáim állandóan csodálkoztak azon, hogy eszem meg mindent, csontostul, ahogy nálunk a pacsirtacombot eszik. A libát és pulykát egyszerre kaptam be - be kell vallanom, ízesebb, mint a miénk. Kisebb szárnyasokból húsz-harmincat szúrtam fel villámra egyszerre.

Egy napon őfelsége abbéli óhaját fejezte ki, hogy boldog lenne (így szokta mondani), ha egész családjával egyszer szívesen látnám ebédre. Pontosan jelentek meg, és én karszékekben helyeztem el az egész családot, asztalomon.

A kíséret sorai közt ott volt *Flimnap* kincstárnok is, gyakran láttam, hogy alattomos és savanykás tekintettel néz rám, de úgy tettem, mintha nem venném észre, és annyit ettem, amennyi csak belém fért, az udvar mulattatására.

Vannak okaim feltenni, hogy ez a látogatás *Flimnap*nak jó alkalmat adott az ellenem való aknamunkára: mindig titkos ellenségem volt, bár külsőleg a legmesszebbmenő udvariassággal bánt velem. De a császárnak a kincstár növekvő hiányairól beszélt, és hogy nagyobb kölcsönt kell felvenni; hogy az állampapírok egyre esnek, hogy már eddig másfél millió sprugba kerültem (ez a legnagyobb aranypénzük akkora, mint egy halpikkely), és hogy egészben, pénzügyileg, legjobban tenné őfelsége, ha az első kínálkozó alkalmat felhasználva, elbocsátana.

Egyébként sokszor voltak látogatóim. Szokás szerint, ha a szolga jelezte, hogy látogatóm érkezik, azonnal az ajtóhoz kúsztam, udvariasan kezembe vettem a kocsit lovastul (ha hat lóval jöttek, a kocsis rendesen négyet lekapcsolt), és letettem az asztalra, melynek, baleseteket elkerülendő, kis farácsa volt három oldalon. Sokszor négy kocsi is volt az asztalomon, tele vendégeimmel, míg én széken ültem az asztal mellett. Ilyenkor, mikor az egyik vendégemmel beszélgettem, a többi kocsis szépen áthajtatott az asztal túlsó felére. Sok kedves délutánt töltöttem ilyen látogatások fogadásával.

HETEDIK FEJEZET

*A szerzót értesítik, hogy árulással akarják vádolni.
Blefuscula menekül, ott szívesen fogadják*

A császárságból való távozásom összefüggött azzal az ármánnyal, amit két hónapja faragtak ellenem. Egyszerű nevelésű és alacsony származású ember lévén, eddig idegen volt nekem minden udvari élet. Sokat olvastam és hallottam uralkodókról és miniszterekről, de a valóság még bonyolultabbnak bizonyult.

Éppen előkészületeket tettem, hogy Blefuscu császáraját meglátogassam, amikor az udvar egy jelentékeny személye, akinek szolgálatokat tettem egy időben, mikor kegyvesztett volt az udvarnál, egészen egyedül, éjnek idején meglátogatott; zárt kocsiban, nevét sem jelentve be kért, hogy fogadjam azonnal. Elküldtük a kocsist - a kocsit őméltóságával együtt zsebre vágтам. Meghagytam a szolgának, hogy gyengélkedem, és lefeküdtem, beretesztem az ajtót, szokásom szerint letettem a kocsit az asztalra, és eléje ültem.

A kölcsönös üdvözlések után, látván, hogy őméltósága mily felindult, megkérdeztem mi történt. Arra kért: hallgassam meg türelemmel, oly ügyben, mely becsületemmel és életemmel függ össze.

Szavait távozása után azonnal leírtam, úgyhogy szó szerint idézhetem.

- Tudja meg - mondta -, hogy több tanácsot hívtak össze a napokban, szigorú titoktartás mellett. Önről volt szó, és két napja őfelsége végleges határozatot hozott.

Tisztában kell lennie azzal, hogy *Skyresh Bolgolam*, a tengernagy önnek halálos ellensége, csaknem azóta, mióta megérkezett. Okait nem ismerem, de azt tudom, hogy gyűlölete csak növekedett, mióta ön olyan sikerrel küzdött Blefuscu ellen, mely siker az ő tengernagyi dicsőségét erősen elhomályosította.

Ez az úr, szövetkezve *Flimnappal*, *Limtoc* tábornokkal, *Lalcon* kamarással és *Balmuff* kancellárral, felterjesztést dolgozott ki, mely önt hazaárulással és más, főbenjáró bűnökkel vádolja.

Ez a bevezetés, érdemeim és ártatlanságom tudatában, annyira felindított, hogy csaknem közbekiáltottam már, mire intett, hogy várjak, és így folytatta:

- Hálából azokért a szívességekért, melyekkel nekem szolgált, utánajártam a dolgoknak, és megszereztem a vádirat másolatát - a fejemet kockáztatom e percben, hogy önt megmentsem.

VÁDIRAT QUINBUS FLESTRIN, AZ EMBERHEGY ELLEN

ELSŐ CIKKEL

„Quinbus Flestrin, miután a blefuscu császári hajóhadat bevontatta kikötőnkbe, ő császári felsége által felszólított, hogy az említett Blefuscu többi hajóját is hasonlóképpen hozza el, miáltal elértük volna, hogy Blefuscu Lilliput tartománya legyen, egy alkirály uralkodjék rajta, s népét kényszerítsük a vékonyabb tojásvég feltörésére, halállal sújtva a száműzött Vastagvégeket - említett Quinbus Flestrin, áruló módon, vonakodott teljesíteni a bölcs császári parancsot oly ürüggyel, hogy nem akar egy ártatlan nép szabadságának megrontásában eszközül szolgálni, s azért nem hajlandó engedelmesskedni.”

MÁSODIK CIKKELY

„Midőn pedig Blefuscu udvarából nagykövetek érkeztek, hogy békét kérjenek őfelsége színe előtt, nevezett Quinbus Flestrin, áruló módjára, nevezett nagyköveteket mulattatta, fogadta, tárgyalt velük - jóllehet tudnia kellett, hogy azok oly császár szolgálói, aki kevéssel azelőtt nyílt ellensége volt még ő császári felségének, és ellene nyílt háborút szándékozott viselni.”

HARMADIK CIKKELY

„Nevezett Quinbus Flestrin, megszegve a hűséges alattvaló kötelességét, meglátogatni készül Blefuscu országot és annak udvarát - jóllehet erre ő császári felsége részéről csupán szóbeli engedélyt kapott eddig -, ez engedély ürügye alatt álnok és áruló módon segíje, támogatja Blefuscu császárárt, aki nemrég nyílt ellensége volt még ő császári felségének, és ellene nyílt háborút szándékozott viselni.”

- Íme, ez a legjelentősebb irat azok közt, amik kezeimhez jutottak. Ezt a vádiratot már sok ülésen hánytorgatták, és be kell vallanom, hogy őfelsége sok jelét adta kegyességének: gyakran előhozta, milyen nagy szolgálatokat tett ön neki, és bűnének jelentőségét kisebbíteni próbálta. A kincstárnok és a tengernagy azonban ragaszkodott hozzá, hogy ön csúfos és szegyenletes halált érdemel, hogy tehát éjnek évadján fel kell gyújtani az ön házát, a tábornok meg várjon kint húszezer emberrel, mérgezett nyilakkal, hogy összelövellőzzön önt, ha kitör. Úgy volt, hogy szolgálói utasítást kapnak, öntsék le ágyneműjét és ingét folyós méreggel, ami leeszi a húst, s borzalmas kínok között öl meg. Ez volt a tábornok véleménye is - hosszú ideig a többség ön ellen volt -, csak a kamarás nem szavazott, látván, hogy őfelsége kímélni akarja az ön életét.

Őfelsége ekkor *Reldresal*hoz, a személye körüli miniszterhez fordult, aki mindig jó barátja volt önnek, hogy mondjon véleményt ő is. Mondott is, és érdemesnek mutatta magát az ön barátságára. Elismerte ugyan, hogy az ön bűnei nagyok, de kijelentette, hogy van helye kegyelemnek, hogy a kegyosztás legszebb erénye az uralkodónak, és ez erényben őfelsége dicsőségesen kivált mindenkor és mindenütt. Hozzátette, tudja, hogy a közte és ön közt fennálló barátság azt a gyanút keltheti a nagyra becsült gyülekezetben, mintha ő nem tudna pártatlanul ítélni, de őt megkérdezték, és ő legjobb érzése szerint válaszolt. És hogyha őfelsége - megfontolván az ön szolgálatait s követve saját irgalmas szívének sugallatát - megkíméli az ön életét, s megelégszik azzal, hogy például kitolatja az ön szemét: ezáltal a törvénynek is eleget tettünk, s a világ amellettségre tapsolni fog a császár kegyességének éppúgy, mint azok bölcsességének és becsületességének, kik boldogok, hogy e nagy császár tanácsosai lehetnek. Viszont az, hogy szeme világát elveszti, nem fogja testi erejét csökkenteni - úgyhogy őfelségét ezután is szolgálja majd -, sőt a vakság csak növeli a bátorságot, mert elleplezi a veszélyt; hiszen szeme világát féltette ön legjobban akkor is, mikor a hajórajt áthozta, és éppenséggel jó lesz, ha ön a miniszterek szemével lát - hiszen a legnagyobb uralkodók se tesznek másként.

Ezt a javaslatot az egész tanács nagy hevességgel szavazta le. *Bolgolam*, a tengernagy nem tudott uralkodni indulatain, dühösen felugrott, és kijelentette, nagyon csodálja, hogy miniszter lehessen az, aki egy áruló életét védelmezi, hogy azok az állítólagos szolgálatok, amiket ön tett, csak súlyosbítják az ön bűnét; hogy ugyanazzal az erővel, mellyel áthozta az ellenséges hajórajt, majd egyszer, ha megharagszik, vissza is viheti; hogy alapos oka van hinni, hogy ön szívének mélyében a tojáshéj vastag végén szeretné feltörni; hogy az árulás a szívben kezdődik már, s nem a tettekben; hogy tehát ön áruló, és hogy ő ragaszkodik ahhoz, amit kijelentett: halál az árulóra!

A kincstárnok szólt most, ő is osztja ezt a nézetet. Rámutatott, mily mértékben csökkent őfelsége jóvedelme, mióta az országnak el kell tartani önt - ez így nem tarthat soká -, és hogy

erre nem orvosság, ha az államminiszter tanácsára kitolatjuk az ön szemeit, sőt csak bonyolítja a helyzetet. Megfigyelték ugyanis, hogy sok szárnyas, ha szemét kiszúrják, csak annál többet eszik, és akkor kezd el hízni. Ő császári felsége, az egész tanáccsal egyetemben, bőségesen meggyőződhetett az ön bűnösségéről, mely elég ok a halálbüntetésre, ha nincsenek is formális bizonyítékok, aminőket egyébként csak a törvény szigorú betűje követel.

De őfelsége, aki ellene volt a halálbüntetésnek, kijelentette, hogy hiszen amennyiben a tanács az ön szemének kitolatását könnyű büntetésnek ítélné, később esetleg súlyosabbat is alkalmazhatunk. *Reldresal* erre alázatosan szót kért, s vitatva a kincstárnok érveit, hogy az ön eltartása milyen teher, felvetette a tervet: hiszen ez ellen a kincstárnok, ez ügyeknek vezetője sokat tehet. Fokozatosan csökkenteni kell csak az ön élelmezését, mire ön elegendő táplálék hiányában elgyengül és elerőtlenedik, elveszti étvágyát, s néhány hónap alatt megemészti önmagát: ebben még az is jó, hogy holtteste azután nem áraszt majd akkora bűzt, ha ön felire fogy le. Ha aztán meghalt, őfelsége öt- vagy hatezer alattvalója azonnal levagdalthatja csontjairól a húst, elviheti targoncákon, és eltemetheti különböző helyeken, így elkerüli a fertőzést. A csontváz pedig itt marad emlékül az utókor bámulatára.

Így aztán a miniszter szavaira az egész dolog elsimult. Elhatározták, hogy az ön fokozatos elemésztését szigorúan titokban tartják, azt az ítéletet ellenben, mely szerint ön szeme világától megfosztandó, bevezették a törvénykönyvbe, vita nélkül, csak *Bolgolam* haragudott, aki a császárné kegyence lévén, makacsul az ön halálát követelte.

Mármost így áll a dolog: három nap múlva barátja, a miniszter megjelenik önnél, és felolvassa a vádiratot, majd őfelsége és a tanács kegyes jóindulatát tolmácsolva, közli önnel, hogy csupán szeme világának elvesztésére ítélték. Őfelsége nem kételkedik benne, hogy ön hálásan és engedelmesen aláveti magát az ítéletnek. Mire őfelsége húsz sebésze jelenlétében azt végrehajtják, ön lefekszik a földre szépen, és tűri, hogy szemébe kiélesített, mérgezett nyilakat lövöldözzenek.

Belátására bízom, ezek után mit szándékozik tenni. Most pedig távoznom kell, elővigyázatosan, ahogy jöttem, nehogy gyanút keltsen távollétem.

Öméltósága elment, és én magamra maradtam sok kétségemmel és bánatommal.

Ez a császár egy új szokást hozott be, amit az előbbiek nem ismertek. E szokás abban áll, hogy ha a tanács valami kegyetlen ítéletet hajtott végre, akár azért, hogy a császár bosszúvágyát kielégítse, akár valamelyik udvaronc fondorlatából kifolyólag: a császár összehívta a teljes ülést, és nagy beszédet tartott, saját kegyességét és irgalmasságát emlegetve, melyet az egész világ elismer. Ezt a beszédet aztán kinyomtatták, és szétküldték az országba, a nép azonban mindig megrémült, mikor egy-egy ilyen falragasz megjelent, mert rájöttek, hogy minél bővebb és fellengzőbb volt a dicshimnusz, mely a császár kegyességét zengte, a büntetés mindig annál kegyetlenebbnek bizonyult, és annál ártatlanabb volt az elítélt.

A magam részéről be kell vallanom - lehet, hogy azért, mert sem születésem, sem neveltésemnél fogva nem vagyok udvaronc -, nem tudtam az ítéletben sem kegyet, sem irgalmasságot felfedezni, sőt azt (talán tévesen) inkább keménynek és igazságtalannak éreztem. Gondoltam arra is, hogy bírám elé állok. Lehetetlen, hogy ne találhánának módot az ítélet enyhítésére. De aztán eszembe jutott, hogy ahány felségsértési pert tanulmányoztam, mindig a bírák tetszése szerint dőlt el az ítélet, így hát nem tanácsos effajta veszélyes kísérletet kockáztatnom ilyen hatalmas ellenségekkel szemben. Aztán ellenállásra gondoltam - mert hiszen ha szabadon mozoghatok, aligha bánnak el velem, és néhány jókora kövel összerombolhatom az egész fővárost -, de gyorsan elvettem ezt a csúnya ötletet, eszembe jutott esküm, őfelsége sok kegyessége és a nardaci cím, melyet viselnem engedett. Ahhoz, hogy a császár mostani

szigorúsága által magam minden hála alól felmentettnek érzem, még nem voltam elég udvaronc.

Végre elhatároztam magam. Megértem, ha ezt az elhatározást sokan kárhoztatják majd, talán nem alaptalanul, de viszont szemem világát és szabadságomat éppen a gyors cselekvésnek és gyakorlatlanságomnak köszönhetem. Mert ha akkor ismerem az uralkodók és fejedelmek természetét, amint azt később más udvaroknál alkalmam volt megismerni, ha már akkor tudom, hogy nálam sokkal kisebb bűnösöket hogy ítéltek el szigorúbban, bizonyára készséggel és halogatás nélkül vetem magam alá ilyen könnyű büntetésnek. De ifjú voltam még és életvágó, s tekintve, hogy különben is engedélyem volt meglátogatni Blefuscú császárat, felhasználtam az alkalmat.

Írtam *Reldresal* barátomnak egy levelet, hogy ma reggel Blefuscuba utazom; a választ nem vártam be, hanem szépen kimentem a tengerpartra, oda, ahol hajórajunk állott. Fogtam egy nagy hadihajót, elejére kötelet kötöttem, felszedtem a horgonyt, levetköttem, ruháimat a hajóra tettem, letakartam egy lepedővel, aztán gázolva és úszva, magam után vontattam az egészet. Blefuscú partján már vártak, két embert adtak mellém, ezek kísérték az ország hasonló nevű fővárosába. Természetesen a kezemen vittem őket.

Százméternyire a város kapujától előreküldtem a két embert, tudassák őfelségével, hogy megérkeztem, és várom parancsait. Egy óra múlva jött a válasz: őfelsége egész udvarával maga jön elém fogadtatásomra. Meg is érkeztek csakhamar: a császár és kísérete leszállt a lóról, a császárnő és hölgyei felálltak, sem zavart, sem félelmet nem vettem észre viselkedésükön. Lefeküdtem, hogy kezet csókolhassak őfelségeiknek. „Eljöttem - mondtam aztán - ígéretemhez híven, uram és császárom engedélyével, hogy láthassam őt, s hogy felajánljam neki szolgálataimat, amennyire erőmtől telik, s összeegyeztethető saját uramnak esküdt fogadalmammal.” Arról nem beszéltem, hogy kegyvesztett vagyok, hivatalosan nem értesítettek még, s nem voltam köteles tudni; másrészt nem volt valószínű, hogy a császár, míg ekként hatalmán kívül állok, felfedi a titkot. (Ez utóbbi pontban, mint kiderült, tévedtem.)

Nem untatom az olvasót a fogadtatás ünnepélyes részleteivel, sem azzal, milyen kényelmetlenül kellett aludnom a földön, takarómba burkolva, nem lévén ágyam és házam.

NYOLCADIK FEJEZET

Szerencsés véletlen következtében a szerző módot talál, hogy elhagyja Blefuscut, némely nehézségek után egészségesen visszatér hazájába

Félig kíváncsiságból, félig unalomból, három nappal később a sziget keleti partján sétáltam. Ekkor fél tengeri mérföld távolságban valami úszó tárgyat pillantottam meg, felfordult csónaknak tűnt. Levettem cipőt, harisnyát. Háromszáz métert gázoltam a vízben, akkor az emelkedő ár közelebb hozta azt a tárgyat. Kiderült, hogy valóban csónak, holmi vihar ragadhatta el egy hajóról. Azonnal visszatértem a városba, és őfelségét arra kértem, adjon mellém húsz nagy hajót a maradék rajból és háromezer tengerészt, altengernagy vezényletével. Magam ismét a partra futottam, a csónakot addig még közelebb hozta az ár. A tengerészek bőven el voltak látva hajókötéllal, amit előzőleg többszörösen összesodortam. Mikor a hajók megjelentek, levetköztem, és százméternyire a csónak közelébe gázoltam, itt úszni kezdtem, míg elértem a csónakot. A tengerészek áthajították nekem a kötelek végét, ezt beleerősítettem a csónak elején egy lyukba, a másik végét egy hadihajóba, de nem nagy sikerrel járt a művelet, mert a lábam nem érte a földet. Mögötte úsztam hát, és löktem magam előtt egyik kezemmel.

De az ár kedvezett: csakhamar földet ért a lábam. Pihentem két percet, aztán most már komolyan munkához láttam: kilenc hajóhoz kötöttem a magunkkal hozott köteleket. A szél kedvezett, és a tengerészek derekasan vontattak. Negyvenméternyire a parttól vártunk, míg beáll az apály, ekkor a csónakhoz mentem, és kétezer ember segítségével, kötelekkel és gépekkel megfordítottuk a csónakot: kiderült, hogy nem rongálódott meg nagyon.

Nem untatom az olvasót ama nehézségek részletezésével, hogy csigák és emelők segélye mellett hogyan vontattam be a csónakot Blefuscú kikötőjébe, tíznapi megfeszített munka után. A parton nagy sokaság várta már megérkezésemet, mindenki álmélkodott a csodás alkotmányon. A császárnak kifejtettem, hogy jó szerencsém dobta utamba ezt a csónakot, melyen visszatérhetek szülőhazámba. Kértem, adjon útravalót nekem és engedélyt, hogy útra kelhessek, amit némi vita után meg is ígért.

Az egész idő folyamán nagyon meglepett, hogy Blefuscú császárhoz nem érkezik semmiféle követ vagy futár az én uram részéről, aki ügyemben felvilágosítaná. Később magánúton értesültem, hogy őfelsége nem is álmodta, hogy tudomásom van szándékairól. Ő azt hitte, Blefuscuba csak azért megyek, hogy ígéretemet az ő engedélye alapján beváltsam, és hogy néhány nap múlva, ha a szertartásos fogadtatás megvolt, szépen visszamegyek.

Hosszú elmaradásom később kínosan érintette, tanácskozást tartott kincstárnokával s a többi, ellenem áskálódó miniszterrel, s abban állapodtak meg, hogy tekintélyes követet küldenek a rólam tárgyaló vádirat másolatával. A küldöttség azt kellett hogy közölje Blefuscú császárával, hogy az ő császáruk nagy kegyessége ellenére, aki csak arra ítelt, hogy a szememet kitolják, kivontam magam az igazságszolgáltatás keze alól, és ha két óra leforgása alatt nem térek vissza, akkor megfosztanak nardaci címetemtől, és árulónak nyilvánítanak. A küldöttség továbbá kijelentette, hogy a béke és barátság fenntartása végett elvárja Blefuscú császárától, hogy kezemet és lábamat összekötözve, visszaküld Lilliputba, ahol úgy bánnak majd velem, mint árulóval szokás.

Blefuscú császára háromnapos tanácskozás után udvarias és mentegetőző választ küldött. „Testvérem jól tudja - úgymond -, hogy nem lehet őt megkötözve visszaküldeni, miután hajórajától megfosztotta az országot, másrészt, bár meg is fosztotta az országot, mégis hálával

tartozunk neki a béke körül tett jó szolgálataiért.” Különben pedig nemsokára mindketten megszabadulnak tőlem, mert valami csudálatos járművet találtam a parton, ő parancsot adott, hogy vezetésem és segédkezésem mellett javítsák ki ezt a járművet, és reméli, hogy néhány hét múlva mindkét császárság megszabadul ettől a veszedelmes és tarthatatlan tehertől.

Ezzel a válasszal visszatért Lilliputba a küldöttség.

Blefuscu császára elmondott nekem mindent - ugyanekkor szigorúan bizalmas hangon felajánlotta védelmét, ha volna kedvem nála maradni és szolgálatába állni. Elhittem, hogy jó-hiszeműen szól, de már el voltam határozva, nem bízni többé uralkodókban és miniszterekben, azért hát alázatosan megköszönve kegyes jóakarátát, kértem, engedjen utamra. „Ha már a sors - úgymond -, akár jóvégre, akár rosszra, hajót küldött nekem, rábízom magam a tenger kényére inkább, semhogy ily hatalmas két uralkodó között állandó viszály oka és eszköze legyek.” A császár nem haragudott, és egy véttelen eset alkalmából felfedeztem, hogy tulajdonképpen örül elhatározásomnak, ő is meg kormányja is.

Ezek a körülmények csak sietteték utamat. Az udvar türelmetlenül, szívesen segített mindenben, csak hogy menjek már. Ötszáz munkást bíztak meg, készítsenek vitorlát, tizenháromrét erős vászonból. Köteleket húsz-harminc erős hajókötélből sodortunk egybe. Horgonyul egy jókora kődarab szolgált, amit hosszas keresés után véletlenül találtam a tengerparton. Háromszáz tehén faggyúját szedték ki, hogy mázolja be hajómat, meg egyéb használatra. Az árboc és evezők okozták a legnagyobb nehézséget. Nagy építőfákat vágtam ki. Őfelsége hajóácsai támogattak munkámban, ők gyalulták le a nyersanyagot.

Egy hónap alatt készültünk el. Ekkor megüzentem a császárnak, hogy indulásra készen várom parancsait. A császár és családja kijött a partra, arcra feküdtem, és kezet csókoltam neki, nemkülönben nejének és a kis hercegeknek. Őfelsége megajándékozott: ötven erszényben kétszáz sprugot kaptam, életnagyságú arcképével egyetemben, amit azonnal elrejtettem kesztyűmben, nehogy megsérüljön. A szertartások leírásával nem untatom az olvasót.

Hajóm rakományát száz levágott ökör és háromszáz bárány alkotta, italt, kenyeret is vittem és annyi sült húst, amennyit négyszáz szakács készíthetett. Vittem magammal hat élő tehenet és két bikát, ugyanannyi juhot és kost is, azzal, hogy otthon tenyésztetni fogom az állatokat, nagy zsák búzát és egy kéve szénát hoztam magammal, hogy a hajón éhen ne vesszenek. Szívesen hoztam volna vagy egy tucat bennszülött embert is, de a császár ebbe semmiképpen nem egyezett bele, még a zsebeimet is megmotoztatta, és becsületszavamat vette, hogy saját beleegyezésük és kívánságuk ellenére nem viszek magammal egyet sem alattvalói közül.

Ekként felkészülve vitorlát bontottam, és útra keltem 1701. szeptember 24-én reggel hat órakor. Északi irányba indulva négy tengeri mérföldet tettem meg, ekkor délkeleti szelet kaptam, és este hat órakor északnyugatra, félmérföldnyi távolságban szigetet pillantottam meg. Első pillanatra lakatlannak látszott. Kikötöttem, és horgonyt vetettem. Ezek után ittam, ettem, és lefeküdtem aludni.

Mintegy hatórai mély álom után felébredtem: a nap még nem kelt fel. Megreggeliztem, és újra tengerre szálltam, iránytűm vezérlete alatt.

Jó szelem volt, ugyanakkora utat tettem meg, mint előző nap, az volt a szándékom, hogy megközelítem ama szigetek valamelyikét, melyek a Van Diemen-földről északkeletre fekszenek. E napon nem láttam szárazföldet. Másnap, délután három órakor, mikor számításom szerint huszonnégy tengeri mérföldnyire lehettem Blefuscu szigetétől, a délkeleti láthatáron vitorlát pillantottam meg. Hangosan kiabáltam, de nem feleltek. A távolság egyre fogyott közöttünk, mert csökkent a szél. Fél óra múlva mégis észrevettek: felhúzták az árboclobogót,

és egy ágyú eldőrdült. Örömöm leírhatatlan volt, hogy íme, újra láthatom majd hazámat és enyéimet.

A hajó bevonta vitorláit, szeptember 26-án este öt és hat óra között értem el, és szívem majd kiugrott, látván lobogóján az angol színeket. Kis teheneimet és báránykáimat zsebre tettem, és csekély felszereléssel együtt a fedélzetre szálltam. Angol kereskedőhajó volt, Japánból jött, kapitánya Mr. John Biddel kitűnő tengerész és igen jó modorú ember volt. A déli szélesség 30-ik fokán voltunk. Ötven tengerésze volt, közöttük nagy örömmel ismertem fel régi pajtásomat, Peter Williamset, aki a kapitány jóindulatába ajánlott. A kapitány nagy szívésséggel bánt velem, kikérdezett, honnan jöttem, és ki vagyok.

Kevés szóban elmondtam élményeimet: azt hitte, félrebeszélék, és hogy a kiállott veszélyek megzavartak. Ekkor előszedtem zsebeimből fekete teheneimet és juhaimat: nagy álmélkodások közepette meggyőződött arról, hogy igazat mondok. Az aranyakat is megmutattam s még néhány ritkaságot. Két erszény spruggal megajándékoztam, és megígértem, hogy mihelyt partra szállunk, adok neki egy tehenet és egy juhot.

Nem untatom az olvasót utazásunk részleteivel. 1702. április 13-án vetettünk horgonyt Downsban. Sajnos, egyik juhomat elvesztettem: a fedélköz patkányai rabolták el nyilván, egy lyukban megtaláltam tisztára kopasztott csontjait. A többi épségben partra szállítottam, és Greenwich mellett, ahol oly finom a pázsit, meglegeltettem.

Csakhamar megkedvelték az új abrakot, ami nagyon meglepett, bár a hajón a vége felé már mesterségesen kellett a nyáját etetni, kétszersültet törtem porrá, és kevertem el vízzel, azt ették. Angolországi tartózkodásom folyamán szép hasznót hajtottak, néhány kiváló személynek megmutattam őket, s mielőtt újra útra keltem volna, hatszáz fontért eladtam az egész nyáját. Mint hallom, azóta szépen tenyészik ez a fajta, de különösen a juhok. Gyapjuk finomsága révén nagy hasznára lesznek szövőiparunknak.

Nőmmel és családommal két hónapot töltöttem csak együtt. Csillapíthatatlan vágy üzött új országokat és idegen vidékeket látni. Ezerötszáz fontot hagytam otthon, és feleségemet elhelyeztem Redriffben, egy csinos kis házban. Fennmaradt készletemet magammal vittem, részint pénzben, részint egyéb javakban, remélve, hogy megsokszorozom vagyonom. Legidősebb nagybátyám, John, Epping közelében évi harminc fontot jövedelmező birtokot hagyott rám, kibéreltem Fetter-Lane-en a Fekete Ökör fogadót is: nem kellett aggódnom, hogy családomat az eklézsia kell hogy eltartsa majd. Johnny fiam - nagybátyjáról nevezték így - akkor elemi iskolába járt még, tanulékony és szorgalmas gyerek. Leányom, Betty (ma férjes nő, gyerekei is vannak) akkor varrni tanult. Elbúcsúztam nőmtől, leányomtól és fiamtól, könnyek között, és felszálltam a *Kaland* fedélzetére. Háromszáz tonnás kereskedőhajó volt ez, kapitánya John Nicolas Liverpoolból. Rendeltetéshelye Surate. Ennek az útnak történetét egy másik könyvemben beszélem el.

.oOo.